

SVEIN MENTZEN

FORDYPNINGSOPGAVE I TEOLOGI

TEOL4901

HØSTEN 2009

Har troende krav på helbredelse?

**Forkynner pinsekarismatiske menigheter et annet evangelium
om helbredelse enn det Den Norske Kirke gjør?**

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2
Problemstilling og avgrensning.	2
Noen definisjoner.....	3
Litt om valg av litteratur.....	4
Disposisjon av oppgaven.....	5
Hva lærer karismatikere om helbredelse ved bønn?	6
Pinsebevegelsen.....	6
Pinsebevegelsens lære i dag.....	9
Nye menigheter kommer til. Trosmenighetene etablerer seg.	13
T.L. Osborns lære om helbredelse ved bønn.	14
Åge Åleskjærs lære om helbredelse ved bønn.....	17
Svein-Magne Pedersens lære om helbredelse ved bønn.....	19
En kort oppsummering.....	23
Hva lærer Den Norske Kirke om helbredelse ved bønn.	24
Ole Hallesby om bønn.	24
Bispemøtet uttaler seg.....	26
En preken i Paulus kirke.	27
De funksjonshemmede og helbredelse ved bønn.....	29
Om tegn og under.	31
Oppsummering.....	33
Sammenligning og drøfting.	34
Om forskjeller og likheter.....	34
Om bibelbruk og bibelfortolkning.	35
Betydningen av under i Bibelen.	38
Finnes det noen likheter?.....	45
Hvorfor blir ikke alle helbredet for sin sykdom?	46
Placebo-effekten.	48
Har troende krav på helbredelse?.....	50
Konklusjon.....	51
Litteraturliste.....	54

Innledning.

Problemstilling og avgrensning.

I våre dager er det kommet mange alternativer til tradisjonell skolemedisin for å bli kvitt både fysiske og psykiske plager. Ukeblader, aviser, radio og tv omtaler en rekke alternative behandlingsformer. Tar vi en tur på en av de mange alternativmesser som avholdes rundt omkring i landet i løpet av et år, vil vi fort se at det er mange alternativer til skolemedisin som presenteres. Her presenteres det bl.a. metoder for å bli kvitt sine plager og sykdommer. Vi kan nesten si det slik at der skolemedisinen gir opp, overtar alternativmedisinen. En av de måtene man tilbys å bli frisk på, er ved hjelp av helbredelse ved bønn. Helbredelse ved bønn brukes svært forskjellig i de forskjellige kirkesamfunn. De vektlegger det svært forskjellig og gir det også forskjellig innhold. Et søk på nettet etter nettopp dette emnet, viser at forskjellige kirkesamfunn er svært ulikt representert. Dette samsvarer med det inntrykk jeg har fra tidligere og det leder meg til å undersøke dette fenomenet litt nærmere.

Spørsmålene knyttet til helbredelse ved bønn er mange.

Hva er det egentlig helbredelse ved bønn innebærer? Er det noe som virker på alle sykdommer, kan det helbrede medfødte lidelser og misdannelser? Hvorfor blir noen friske og andre ikke? Ja, her er spørsmålene mange. Spørsmålet som innleder oppgaven er meget vesentlig. Har de troende krav på helbredelse. Dette spørsmålet besvares svært ulikt i de forskjellige kirkesamfunn som jeg tar for meg i denne oppgaven. For her er svarene flere og de spriker i flere retninger. Forståelsen av hva et under er, og hvorfor under skjedde slik de beskrives i Bibelen, er vesentlig for forståelsen av helbredelse ved bønn. Det gjelder også å sette seg inn i hva som kan skje med dem som ikke blir helbredet. Spørsmålet om hvorfor de fleste ikke blir helbredet er vanskelig og svarene er forskjellige etter hvilket syn det enkelte trossamfunn har på helbredelsen. Her er det lett å ty til enkle løsninger, som det å skylde på graden av tro, eller tvil. Dette er forklaringer som lett kan føre den som er syk, ut i enda mer sorg og fortvilelse. Helbredelse ved bønn er et vanskelig tema der jeg føler at det ikke finnes noen fasitsvar. Her er det mange spørsmål som må besvares med et vet ikke.

I denne oppgaven er hensikten å undersøke forskjeller og likheter mellom karismatiske menigheter¹ og Den Norske Kirke i synet på helbredelse² ved bønn.

Jeg har valgt å konsentrere meg om de siste 40 år. Det betyr at jeg starter på slutten av 60-tallet 1970 og fortsetter frem til i dag. Dog må det noen ganger trekkes tråder litt tilbake i tid for å sette visse begivenheter inn i sin rette historiske sammenheng. Dette for å vise på hvilken måte dagens lære har oppstått. Jeg vil heller ikke ta for meg andre former for helbredelse som omtales i disse dager. Et eksempel på det er Snåsamannen. Denne form for helbredelse vil ikke bli behandlet i denne oppgaven. Dette har jeg gjort for at ikke oppgavens omfang skal bli for stort. Jeg oppfatter det slik at den virksomhet han har drevet, ligger i grenseland for hva jeg forbinder med helbredelse ved bønn.

Jeg har ikke basert meg på egne observasjoner når jeg skriver denne oppgaven. Jeg har imidlertid vært på helbredelsesmøter i karismatiske menigheter, og det er nok ikke til å unngå at inntrykk fra slike møter befinner seg i min bevissthet når jeg skriver denne oppgaven. Jeg bruker disse egne erfaringene til lettere å forstå det skriftlige materialet jeg arbeider med. Jeg har imidlertid ikke observert disse møtene med tanke på å skrive denne oppgaven, og vil derfor ikke bruke egne observasjoner som kilder i oppgaven.

Noen definisjoner.

La meg så før jeg går videre, forsøke å komme med en definisjon av hva jeg legger i begrepet pinsekarismatisk menighet.

Med en pinsekarismatisk menighet forstår jeg: Tradisjonelle pinsemenigheter sprunget ut av den norske pinsebevegelsen, videre innbefattes trosbevegelsens menigheter.

Med trosbevegelsen forstår vi menigheter som har et læreinnhold som i det meste korresponderer med den avdøde amerikanske forkynneren Kenneth Hagins forkynnelse.³

Kenneth Hagin var født i 1917 og døde i 2003. Som eksempler på menigheter i denne

¹ Med karismatiske menigheter mener jeg i denne oppgaven menigheter som regner seg som pinsemenigheter, trosmenigheter (de fleste av dem betegnes med et stedsnavn + kristne senter, og virksomheter som den Svein-Magne Pedersen driver, han regner det selv som misjonsvirksomhet). Det finnes også andre typer karismatiske menigheter, men de er ikke tatt med i denne oppgaven.

² I denne oppgaven blir begrepene "helbredelse" og "helbredelse ved bønn" brukt om hverandre og da med samme betydning altså helbredelse ved bønn.

³ Hagin hadde mye av sin bakgrunn fra en helbredelsesvekkelse som oppsto i USA rett etter 2. Verdenskrig. Den som regnes som den egentlige arkitekten bak trosbevegelsen var E.W. Kenyon (1867 – 1948). Hagin brukte ofte tekster av Kenyon og det til og med ord for ord.

bevegelsen er det nok å nevne Aril Edvardsen med Troens Bevis⁴ og menigheter som kalte seg kristne senter, med Oslo Kristne Senter som det største. Her er Åge Åleskjær pastor. Hans bok om helbredelse er med i mitt grunnlagsmateriale for denne studien.

Litt om valg av litteratur.

Det finnes rikelig med litteratur om helbredelse ved bønn innenfor de karismatiske menighetene. Der var heller problemet å begrense utvalget og å velge litteratur som er representativ for dagens situasjon. Jeg valgte å bruke T.L. Osborns bok *Helbrede de syke* som hovedbok, videre tok jeg med Åge Åleskjærs bok om helbredelse og Svein-Magne Pedersens bok om samme emne. Svein-Magne Pedersens bok er jo den nyeste av dem. Den er så ny at jeg mener at den beskriver dagens situasjon. Blant litteraturen til de tradisjonelle pinsemenighetene. Erling Strøms bok *Sykdommens hvorfor* er jo ganske gammel, men viser litt av tankegangen rundt denne problematikken som rådet i pinsebevegelsen på førtitallet. Alf Somdals bok *Tro og lære* er et forsøk på en samlet presentasjon av pinsevennenes tro og lære.

Det finnes ikke like mye relevant litteratur innenfor DNK. Det viser også klart at det er stor forskjell på vektleggingen av helbredelse ved bønn hos karismatikerne og DNK.

Det er imidlertid ikke mulig å komme utenom Ole Hallesbys bok *Fra bønnens verden*, selv om denne boka først utkom i 1927. Den er en av grunnpilarene innenfor emnet bønn i den lutherske tradisjonen.

At denne boka utgis i sitt 23. opplag i 2009 skulle vel tale for seg selv om at denne boka fortsatt er aktuell. Nå er ikke dette en bok spesielt om helbredelse ved bønn, men om bønn i sin alminnelighet. Boka tar for seg bønn og dens virkninger i sin alminnelighet, men er nyttig i forståelsen av hva bønn kan utrette.

Jens Gabriel Hauges bok *Gud og naturen Om vitenskap og kristen tro* fra 1999. tar for seg flere emner innenfor naturvitenskap og kristen tro. Et av emnene som tas opp i boka, er helbredelse ved bønn eller om man vil under.

⁴ Troens Bevis var i mange år i strid med pinsebevegelsen i Norge, men i de senere år ble Arild Edvardsen tatt inn i varmen og regnet som "stueren" innen for den norske pinsebevegelsen.

Ole Øysteses bok *Tegn og under. Mirakelets mulighet og mening* fra 2003. er en bok som tar for seg under, slik de forekommer i bibelen og spesielt i NT, i sin alminnelighet.

Helbredelsesunder utgjør en stor del av undrene i NT, er denne boka absolutt relevant å bruke i denne sammenhengen.

Torill Edøys bok *En kirke for alle. Funksjonshemmede i kirken* fra 2000 er også et viktig bidrag innenfor det emnet denne oppgaven omhandler. Den bygger på et forskningsarbeid som Toril Edøy har utført gjennom å intervjuer funksjonshemmede om deres syn på kirken, og hvordan det er å være funksjonshemmet i DNK. Boka tar altså ikke for seg syke i sin alminnelighet. Imidlertid tar boken for seg helbredelse ved bønn nettopp for den gruppen av mennesker som boka beskriver. Nettopp disse er jo en meget aktuell gruppe innenfor det som er oppgavens tema.

Det finnes også mye annen relevant litteratur, men jeg har vært nødt til å foreta et utvalg for det som skulle legges til grunn for denne oppgaven.

Når det gjelder problemet med forholdet mellom en allmektig Gud, en kjærlig Gud og det onde, lar jeg denne saken ligge i denne oppgaven, ellers vil det føre alt for langt å gå inn på det i en oppgave av dette omfang..

Jeg har også bevisst latt være å ta for meg fremstillinger i kristen dogmatikk i denne oppgaven, selv om jeg er klar over at det kan finnes mye interessant stoff der. Jeg oppfatter imidlertid disse dogmatikkfremstillingene slik at de ikke er særstoff for DNK. Derfor har jeg latt være å ta dem med.

Det er vanskelig å finne forskningslitteratur på det aktuelle området. Jeg tror ikke dette området har vært gjenstand for seriøs forskning her i Norge. Diskusjonen om helbredelse ved bønn dukker gjerne opp dersom tv involveres. Vi er jo kjent med at helbredelse ved bønn har vært regnet som kvakksalveri. Dette skjer gjerne i de tilfeller der en som er syk blir oppfordret til å avslutte skolemedisinsk behandling. Det er mange interessante spørsmål i forbindelse med helbredelse som det burde vært forsket på. Her er det derfor et stort arbeide å gjøre.

Disposisjon av oppgaven.

Definisjoner.

Hva er pinsekarismatiske menigheter? Hvilke typer menigheter er det naturlig at jeg tar med i oppgaven?

Jeg har valgt Trosmenigheter (de ble tidligere også kalt fremgangsteologiske menigheter), karismatiske menigheter (dette er en samlebetegnelse på de menighetene som er karismatiske i sin form, men som ikke hører naturlig inn under de to andre gruppene) og tradisjonelle pinsemenigheter.

På den andre siden kommer Den Norske Kirke.

Hva lærer pinsekarismatiske menigheter om helbredelse?

Hvem har preget læren om helbredelse ved bønn i disse menighetene?

Amerikaneren T.L. Osborn har lagt mye av grunnlaget for trosmenighetene. Han har lagt grunnlaget for både Aril Edvardsen og Åge Åleskjær og for en helbredelsespredikant som har tatt andre og nyere metoder i bruk: Svein Magne Pedersen.

Hva lærer DNK om helbredelse. Hvordan praktiseres helbredelse i DNK.

Har Oase noen egen lære om helbredelse ved bønn?

Forskjeller og likheter i tolkning av Bibelen.

Aktuelle bibeltekster i forbindelse med helbredelse. Forskjellige måter å tolke dem på.

Finnes det likheter mellom karismatikerne og DNK i læren om helbredelse.

Hvorfor blir ikke alle helbredet for sin sykdom?

Oppsummering.

Konklusjon.

Hva lærer karismatikere om helbredelse ved bønn?

Pinsebevegelsen.

Helbredelse ved bønn, gjerne kombinert med håndpåleggelse etc. er ikke noe nytt fenomen. Det omtales jo en rekke helbredelsesunder i NT. Det er forholdsvis lite om dette i GT. Men også der finnes det medisinske under. Et av de mer kjente er vel Abraham og Sara som fikk

barn i høy alder. I NT kan vi jo lese om en rekke forskjellige under. Det handler om døve som hører, om blinde som blir seende, om de lamme som kan gå helbredet bort og til og med om døde som er blitt vekket opp.

Dette var også noe som fortsatte under apostlene. For også i Apostlenes Gjerninger kan vi lese om en rekke tegn og under som fulgte apostlene i forbindelse med deres virksomhet.

Den norske pinsebevegelsen hadde jo som mål å være slik som de første kristne som var beskrevet i Bibelen. Alt skulle være slik det var beskrevet i Bibelen og da først og fremst i NT. Dette innebar jo at også tegn og under skulle følge de som trodde. Dette gjaldt da også helbredelse ved bønn.

Da Pinsebevegelsen i 1956 - 1959 ga ut et tre binds verk om pinsebevegelsens historie gjennom 50 år, fikk det tittelen "Frem til urkristendommen".⁵ Dette var en god beskrivelse av hva som var pinsebevegelsens mål.

Alt som hadde kommet til i løpet av nærmere 2000 år, skulle skrelles av og Bibelen alene skulle være rettesnor. Slik det var i den første menighet beskrevet i Apostlenes Gjerninger,, slik skulle det også være nå. Ingen andre skriftlige eller muntlige kilder skulle det være behov for. For det var ingen ting som skulle legges til eller trekkes fra. Følgelig skulle det ikke være nødvendig å konsultere andre kilder enn Bibelen for å finne ut hva Pinsevennene lærer i denne saken.

Det er selvsagt ikke enkelt å lese en lære rett ut av Bibelen. Selv om Bibelen skal leses bokstavlig og det ikke skal brukes fortolkninger, så er det allikevel i seg selv en måte å tolke på.

Nå skulle det fort vise seg at det var ikke enkelt å bruke bibelen alene. Man trengte noen fortolkningsnøkler, og det ble derfor gitt ut bøker eller hefter om flere aktuelle og viktige emner.

Det er derfor naturlig å bruke et lite hefte skrevet av Erling Strøm⁶ med tittelen "Sykdommens hvorfor". Hftet er utgitt på Filadelfiaforlaget A/S (pinsevennenes eget forlag) og datert i 1941. Selv om dette ligger noe utenfor oppgavens tidsvindu, er det naturlig å ta med dette skriftet fordi det viser ganske godt hva pinsemenigheter lærer om sykdom.

⁵ Fram til Urkristendommen Pinsevekkelsen gjennom 50 år Bind 1-3 Filadelfiaforlaget 1956-1959.

⁶ Erling Strøm var en meget kjent pinseleder i det forrige århundre. Han var kjent både som evangelist, menighetsforstander og lærer. Han ble forstander i Salem, Oslo i 1934 og var der til 1953. Fra 1954 og frem til sin død i 1970 var han forstander i Filadelfia, Oslo. Han var en høyt skattet forkynner og han var en grundig bibellærer. Han var en produktiv forfatter. Se artikkel om han i *Norsk pinsekristendom og karismatisk fornyelse*. Geir Lie redaktør Refleksserien nr. 8.

Strøm konkluderer allerede i innledningen at dette er et stort og omfattende emne.⁷

Han trekker frem problemet med at ikke alle blir friske og påpeker at synd og vantro kan være den direkte årsak til at helbredelse uteblir.⁸ Synden eller vantroen behøver ikke nødvendigvis å være hos den syke. Det kan også være forbederen som er problemet. Det kan være slik at Gud ikke kan få utrettet noe fordi et menneske er gjenstridig, har et rett hjerteforhold eller er ukjærlig. Til og med manglende utholdenhet i bønn og forventning spiller inn. Problemet er imidlertid enda mer komplisert enn som så, fordi helbredelsen kan utebli hos sanne troende mennesker, ja til og med misjonærer som er i Guds tjeneste blir syke og må reise hjem til tross for at det er behov for dem ute på misjonsmarken.

Han konkluderer med at det nytter ikke å overprøve Guds vilje.

Det er heller ikke sikkert at helbredelse skjer med en gang. Strøm konkluderer med at mange ganger kan det ta tid før det blir resultater. Dette kan skyldes menneskelige faktorer som hindrer Gud å gripe inn. Det kan imidlertid også være en Guds vilje i den forstand at han har en hensikt med at et menneske lider før det skal bli helbredet.

Interessant er det når Strøm trekker frem beretningen om den blindfødte i Joh. 9.

På direkte spørsmål svarer Jesus at det verken er den blindfødte eller hans foreldre som har syndet og derfor skulle være årsaken til blindheten.

Strøm utelukker ikke at sykdom kan være straff for synder.⁹

Hvorfor det tar lang tid fra men ber om helbredelse til helbredelse skjer, kan ha sin forklaring i at Guds navn skulle bli enda mer æret.

Under henvisning til Gal. 4: 13-15 viser han til at sykdommen som Paulus hadde, fikk tjene til evangeliets utbredelse¹⁰.

Strøm konkluderer med at Gud kan nyttiggjøre seg sykdommen. Den kan være i Guds tjeneste.

Jeg synes at det mot slutten av heftet reises et meget interessant spørsmål, som vel de færreste av oss ville finne på å stille i dag. Det er spørsmålet: "Er det galt å søke lege"?

Strøm deler i denne sammenheng menneskene inn i to kategorier, de ufrelste og de troende.

For de ufrelste er saken enkel, de vet ikke bedre og skal da selvsagt søke lege.

Når det gjelder de troende, er det ikke like enkelt.¹¹ Her velger Strøm å svare både ja og nei.

Han hevder at det finnes tilfeller der Gud klart har sagt at de ikke må oppsøke lege.¹²

⁷ Strøm: Sykdommens hvorfor s. 3

⁸ Strøm: Sykdommens hvorfor s. 5

⁹ Strøm: Sykdommens hvorfor s. 13

¹⁰ Strøm: Sykdommens hvorfor s. 29

¹¹ Strøm: Sykdommens hvorfor s. 39

Dette kan i seg selv være problematisk fordi det ikke blir sagt noe om hvordan Gud skal meddele dette. Etter min oppfatning er det overraskende at det faktisk at Lukas var lege, ikke i det hele tatt nevnes.

Imidlertid åpner han for at den enkelte selv må få lov til å velge om han skal bruke lege eller ikke. Strøm er av den oppfatning at det kan være nyttig med leger til å stille diagnosen. Dette hjelper oss til å vite hva vi skal be Gud å helbrede. På denne måten trenger vi leger selv om helbredelsen skal skje ved bønn.

Pinsebevegelsens lære i dag.

La oss så gå litt videre og se litt mer på oppdatert lære om sykdom fra pinsevennene.

Som jeg har nevnt tidligere har pinsevennene kun bibelen som grunnlag for sin lære. Her bygges det ikke på noen former for menneskelig utformet dogmatikk. I en tid da trosmenighetene hadde gjort sitt inntog, og det rådet forvirring om hva som var den rette lære, fant pinsevennenes eget forlag ut at det var behov for å utgi en bok med en samlet fremstilling av pinsevennenes tro og lære. Det var Alf Somdal som utarbeidet denne troslæren som fikk tittelen *Tro og lære Et forsøk på en samlet presentasjon av pinsevennenes tro og lære*.

Boka er nærmere omtalt i kapittelet *Litteratur om karismatiske menigheter*. Jeg er ikke sikker på hvor mange av de norske pinsemenighetene som bruker Somdals bok, men siden boka er utgitt av Pinsebevegelsen selv er jeg av den oppfatning at den trygt kan brukes.

Denne boka inneholder et kapittel med tittelen *Evangeliet om helbredelse*. Det er dette jeg legger til grunn når jeg gi en fremstilling av pinsevennenes lære i dag. Somdal velger å kalle evangeliet om helbredelse for det tapte evangelium.¹³ Det er nok et faktum at det i senere år har avtatt med helbredelsesunder i Pinsebevegelsen. Det var derfor ikke så vanskelig for trosbevegelsen å overta denne tradisjonen.

Hvordan skal vi så forholde oss til guddommelig helbredelse? Dette spørsmålet er derfor blitt sterkt aktualisert i forbindelse med oppblomstringen av karismatisk fornyelse i de senere år¹⁴ Denne oppblomstringen vil jeg komme inn på i forbindelse med trosmenighetene.

Det understrekes sterkt at ”alt vi måtte si og gjøre som forverrer påkjenningen for de syke, er totalt forkastelig”.¹⁵

¹² Strøm: Sykdommens hvorfor s. 39

¹³ Somdal: Tro og lære s. 274

¹⁴ Somdal: Tro og lære s. 274

Jeg deler her Somdals oppfatning. Dette er et viktig og fundamentalt prinsipp, som det er helt nødvendig å følge dersom man skal drive med helbredelse på en ansvarlig måte. Somdal sier videre: ”Hvis vår neste er svak i troen, er det mer riktig å rette søkelyset *mot seg selv* og spørre: Hva har *jeg* gjort for å bygge opp min nestes tro?”¹⁶

Jeg leser ut av dette at det finnes grader av tro og at hvor sterk troen er, spiller inn på helbredelsen. Slik jeg ser det samsvarer dette dårlig med utsagnet om at den sykes situasjon ikke må forverres.

Jeg mener at vår kristne plikt er å hjelpe de syke og lidende på alle mulige måter. Vi skal både være barmhjertige samaritaner og helbredere. Vi skal være formidlere av Guds store nåde og kjærlighet.

Jeg kan ikke finne belegg for å gradere troen. Det handler ikke om at det er noen som skal få velge på øverste hylle, fordi deres tro er sterk. Slik virker ikke nåden.

Årsaken til sykdom og lidelse er Satan.¹⁷ Som belegg for dette henviser Somdal til Joh. 8,44 og 10,10. Ingen av disse skriftstedene omtaler sykdom spesielt, men alt det som er ondt. Til dette regnes da sykdom og lidelse. Synet på om sykdom regnes som lidelse, eller ikke har variert noe.

Resultatet av syndefallet ble sykdom, lidelse og død.¹⁸

I Hebr. 13,8 står det: Jesus Kristus er i går og i dag den samme, ja til evig tid.

Jesus har altså ikke forandret seg. Så når vi i dag ikke opplever helbredelse på samme måte som vi kan lese om i Bibelen og da særlig i NT, da skyldes det at ”sløve og vantro kristne kan gjøre det umulig for Jesus å vise hvem han virkelig er”.¹⁹

Dette utdypes ikke ytterligere. Jeg synes begrepet ”sløve og vantro kristne” er et problematisk begrep. Hva er en vantro kristen? Er det mulig å være kristen uten å tro?

Hallesby skiller mellom tvil og vantro. Han regner vantro for å være en bevisst handling. Det handler om bevisst ikke å tro. Somdals formuleringer her er upresise og problematiserende og det er ikke lett å være sikker på hva han konkret mener. Somdal kommer ikke nærmere inn på dette.

I stedet trekkes det nå frem en rekke helbredelser fra både GT og NT. Nå er det ikke så mange helbredelsesunder i GT, men 2. Mos 15,26 er et meget sentralt vers i sammenheng. Der står

¹⁵ Somdal: Tro og lære s. 275

¹⁶ Somdal: Tro og lære s. 275

¹⁷ Somdal: Tro og lære s. 275

¹⁸ Somdal: Tro og lære s. 276

¹⁹ Somdal: Tro og lære s. 276

det: Han sa: «Dersom du hører på Herren din Guds røst og gjør det som er rett i hans øyne, dersom du gir akt på hans bud og holder alle hans forskrifter, da skal jeg spare deg for alle de sykdommer jeg la på egypterne. For jeg er Herren, din lege.»

Det er spesielt siste setning "For jeg er Herren din lege" som blir vektlagt. Begrepet Jehova-Rapha er her helt sentralt. Her er dette begrepet i vers 26 løsrevet fra sin sammenheng. Det er nødvendig å lese hele verset i sammenheng. Dette verset handler jo om å spare Guds utvalgte folk for plager og plager kan være noe helt annet enn sykdommer.

Ut fra lesing av bibeltekster kan vi lære en del om Jesu helbredende tjeneste.²⁰

- Jesus helbredet alle som tok imot helbredelse.
- Jesus helbredet alle slags sykdommer.
- Jesus var sendt av Faderen for å gjøre dette.
- Jesus hadde inderlig medfølelse med de syke.
- Jesus sa aldri nei til å helbrede.
- Jesus gjorde aldri forskjell på folk.
- Jesus gjorde godt igjen det djevelen hadde ødelagt.
- Jesus brukte mye tid og krefter på å hjelpe de syke.

Jesus ba før helbredelsen og han utførte helbredelsen med autoritet.

At Jesus helbredet alle som tok i mot helbredelse er en påstand som ikke lar seg etterprøve. Det går ikke frem av helbredelsestekstene i NT om det var mennesker som var klare til å ta i mot helbredelse som ikke fikk det.

Det er viktig at de miraklene som skjer skal skje til Guds ære. Det understrekes også at djevelen kan gjøre mirakler, men de skjer selvsagt ikke til Guds ære. Det understrekes derfor at det er viktig at kristne holder seg langt borte fra trolldomskunster og okkultisme.²¹

Dette er påstander som burde vært utdypet nærmere. Det er nødvendig med en nærmere presisering av disse begrepene fordi det enkelte menneske legger forskjellig innhold i disse begrepene. Det vil på bakgrunn av dette være naturlig å stille følgende spørsmål: Finnes det måter å bli helbredet på som ikke er fra Gud?

²⁰ Somdal: Tro og lære s. 279

²¹ Somdal: Tro og lære s. 282

Logos og rhema er to greske ord som begge betyr Guds ord, men slik de tolkes av pinsevevne, er det en vesentlig forskjell i betydningen av disse to greske ordene.²²

Logos betyr Guds ord i sin alminnelighet slik vi alle leser det i Bibelen. Rhema derimot, har en annen betydning. Det betyr Guds ord spesielt talt til meg. Pinsevevne har hentet denne måten å oversette de to ordene på fra pastor Paul Yonggi Cho²³. Han tilhører jo de nye trosmenighetene, og er ingen typisk representant for tradisjonell pinsekristendom.

I Danker Frederick William A Greek – English Lexicon of the New Testament, finnes det ikke belegg for en slik tolkning av de to ordene. Hva leder en slik tolkning til: ”*Rhema er altså mer personlig enn logos*. Mens logos er Guds generelle ord til alle mennesker er rhema Guds ord til et enkelt menneske. Rhema kan gi oss en spesiell visshet om at Gud vil helbrede oss, og det er da meget viktig for å påvirke vår tro så vi blir i stand til å ta imot helbredelse fra Gud”.²⁴

Et meget viktig spørsmål gjenstår: Hva med de som ikke blir helbredet? Vi leser om Paulus som hadde en torn i legemet, om Timoteus som hadde problemer med magen og om Trofimius som ble igjen i Milet på grunn av sykdom. Somdal sier at disse skriftstedene blir overbetont i stedet for å legge vekt på det alminnelige budskap om helbredelse. Dette viser klart at også her foregår det en tolkning av bibeltekster. De tekster som ikke helt passer inn, tones ned. For hvem er det som skal bestemme hvilke tekster som er viktige og hvilke som ikke er det? Dette spørsmålet besvares ikke av Somdal.

Det innrømmes videre at det er mye vi ikke forstår når det gjelder hvem som blir helbredet. Vi må spørre oss selv om det er vår svake tro som fører til at den syke ikke blir helbredet.²⁵

Somdal gir ikke noen råd til hvordan man skal forholde seg til alle dem som søker helbredelse, men ikke får det. For dette er et problem man ikke kan stikke under en stol eller la være å ta på alvor. Det rammer en stor gruppe mennesker. Det blir da helt feil å bruke den sykes svake tro som forklaring på hvorfor dette skjer.

²² Somdal: Tro og lære s. 286

²³ Somdal: Tro og lære s. 286

²⁴ Somdal: Tro og lære s. 287

²⁵ Somdal: Tro og lære s. 288

Nye menigheter kommer til. Trosmenighetene etablerer seg.

La oss så gå over til de nyere menighetene innenfor karismatikken og se hva de lærer om dette tema.

Etter hvert ble det mer rolig i pinsebevegelsen, og fokus på tegn og under var blitt mer eller mindre borte. Det var nå behov for en fornyelse. Som det meste innen denne bevegelsen, har denne fornyelsen sitt opphav i USA.

På slutten av 50-tallet begynte en ny vekkellesbølge i USA. Blant de nye vekkellespredikantene som dukket opp, var en moderne, velkledd person som særlig hadde appell til yngre mennesker. Hans navn var T.L. Osborn. Han skrev i 1959 en bok om helbredelse som i norsk oversettelse heter *Helbrede de syke*. Denne boken selges fortsatt og kommer fortsatt ut i nye opplag her i Norge.

Det var Aril Edvardsen som først sørget for å få boka oversatt til norsk. I dag utgis boka i Norge i et samarbeid mellom de to forlagene Agape forlag AS og Hermon forlag AS.

Arild Edvardsen leste Osborns bok om guddommelig helbredelse med tittelen *Healing the sick* i 1960. Arild Edvardsen var på dette tidspunktet selv både syk og utslitt etter et år som predikant. Osborns bok gjorde et meget sterkt inntrykk på ham og det ble klart for ham at Gud kunne helbrede ham også. Senere skrev Aril Edvardsen selv en bok om helbredelse med tittelen *Den store lægen*. Denne boka er påfallende lik Osborns bok. Det er tydelig at denne er grunnlaget for Aril Edvardsens bok.

Etter at Edvardsen hadde lært å kjenne Osborns bok, ble han en norsk talsmann for den internasjonale mirakelvekkelsen. Impulser fra hans amerikanske forbilder bl.a. Osborn ble smeltet sammen med både tradisjonell norsk pinsebevegelse og karismatisk vekkelse. Det var dette som la grunnlaget for Sarons dal.²⁶

²⁶ Leer Salvesen Aril Edvardsen s. 20

Dette er en bok som gir et meget god innsikt i de første 15 år av virksomheten i Kvinesdal.

T.L. Osborns lære om helbredelse ved bønn.

Når det gjelder læren om helbredelse velger jeg å gå til kilden. Det betyr at jeg forholder meg til Osborn i stedet for Aril Edvardsen, men synes det er riktig å få frem hvem som så å si introduserte Osborn i Norge. Osborns bok er selve grunnlaget for helbredelseslæren innenfor trosmenighetene. Av de helbredelsespredikantene jeg har tatt for meg, er alle tydelig inspirert av Osborns lære. Jeg våger den påstand at av de som har hatt med en trosmenighet er det svært få som ikke har stiftet bekjentskap med Osborns bok eller hans lære om helbredelse.

La oss i korte trekk se hva som er essensen i Osborns bok.

Allerede i første kapittel slår Osborn fast: ”Hvis du er syk, vil Gud helbrede deg.”²⁷ og han fortsetter: ”Så lenge du er i tvil, har du ingen fullkommen tro, og uten tro vil du ikke bli helbredet!”²⁸ Ordet i 2. Mos 15,26 (Jeg er Herren, din lege) er også meget sentralt hos Osborn.

Det er altså troen som er helt avgjørende for helbredelsen.

Han slår fast at helbredelsen er tilgjengelig for alle.²⁹

Også Osborn slår fast at all sykdom kommer fra Satan som er denne verdens gud.³⁰

Kristus har båret våre sykdommer sier Osborn, hvorfor skal vi da bære dem?³¹

Kristne trenger ikke være syke for ”Vi tolererer ikke synd i våre liv, fordi Jesus bar våre synder. Vi trenger heller ikke å tolerere sykdom i våre legemer, for Jesus bar våre sykdommer.”³² Det stopper ikke engang der. Hør hva Osborn sier videre: ”Hvis du lider av en sykdom, har du rett til å be Faderen om helbredelse.”³³ Dette bygger han på 1.Joh 5:14. Osborn har ikke bare sitt egen lære med i boka. Osborn siterer i sin bok lange avsnitt av E.W. Kenyon³⁴.

Det er ikke bare det at vi har rett til å bruke Jesu navn. Nei, ”vi har juridisk rett til å bruke Hans Navn.”³⁵ Her støtter han seg på Kenyon og siterer ham med et større avsnitt som slutter

²⁷ Osborn: Helbrede de syke s. 13

²⁸ Osborn: Helbrede de syke s. 13

²⁹ Osborn: Helbrede de syke s. 17

³⁰ Osborn: Helbrede de syke s. 23

³¹ Osborn: Helbrede de syke s. 24

³² Osborn: Helbrede de syke s. 30

³³ Osborn: Helbrede de syke s. 32

³⁴ Kenyon (1867 – 1948) amerikansk forkynner som var en av arkitektene bak den moderne trosbevegelsen. Han er ikke av dem som har fått noen større betydning i Norge. Han ble mest kjent fordi store avsnitt, ja hele kapitler i Osborns bok er skrevet av Kenyon.

³⁵ Osborn: Helbrede de syke s. 33

slik: ”Vi vet med andre ord at Faderen alltid hører Jesus, og når vi ber i Jesu Navn, er det som om Jesus selv ba. Han tar vår plass. Fra Faderen blir svaret sendt oss, og vi gleder oss.”³⁶

Dette viser at det er et slags underordningsprinsipp mellom Jesus og Faderen som etter mitt syn ikke er forenlig med ordet om at Jesus og Faderen er ett.

Vi har krav på å bli friske. Vi må kreve det av Gud.

Sykdom og synd sidestilles av Osborn og han sier i den forbindelse: ”Kristus kom for at vi skulle bli kvitt både sykdom og synd.”³⁷ Han gjør også et stort poeng av at når ordet lidelse forekommer i bibelen er ikke det ensbetydende med sykdom. Det handler om forfølgelser prøvelser og andre problemer, men altså ikke sykdom.

I Jak. 5,15 står det: Da skal troens bønn redde den syke, og Herren skal reise ham opp. Å be troens bønn er det samme som å be Gud gjøre det han har lovet, sier Osborn.³⁸ Osborn understreker også at dersom du skal tro på Guds ord så må du ignorere sansene dine fordi en som er kristen er et overnaturlig menneske.³⁹

Under henvisning til troens bønn sier Osborn: ” Gi ikke opp. Regn med en frisk kropp. Ta det for gitt at du skal bli frisk.”⁴⁰ Dette er etter mitt syn svært dristige påstander. At et menneske skal ta for gitt at det blir friskt, er en påstand som jeg mener at Osborn ike har dekning for å komme med.

Han har heller ikke mye til overs for forbønn. Hvorfor skal du be andre å be for deg. Er det virkelig slik at andre kan be bedre enn du selv. Osborn konkluderer slik: ”Andre kan be sammen med deg, men du må aldri erstatte dine egne bønner med andres bønner, for Jesus sa: **Den som ber, han får.**”⁴¹

Frykt og tvil er ikke akseptert. Hvis du bekjenner frykt og tvil, er det det samme som å bekjenne tro på Satan. Jeg vil hevde at dette er en meget skremmende lære som vitner om forakt for hvilke plager og sykdommer et menneske kan streve med. Det er helt opp til oss hva vi skal motta fra Gud, for vi mottar ikke noe annet enn det vi tror vi skal få. Også Osborn stiller spørsmålet om hvorfor mange kristne blir syke og skrøpelige til tross for at de har krav på helbredelse og han forklarer det slik: ”Selv om vår eiendom er befridd fra fienden på en

³⁶ Osborn: Helbrede de syke s. 34

³⁷ Osborn: Helbrede de syke s. 63

³⁸ Osborn: Helbrede de syke s. 88

³⁹ Osborn: Helbrede de syke s. 91

⁴⁰ Osborn: Helbrede de syke s. 98

⁴¹ Osborn: Helbrede de syke s. 103

lovlig måte, selv om Satans styre er blitt styrtet av Kristus, og selv om Satan har mistet sin makt over våre liv, er det ennå en hær av demoner som fortsetter å stå imot vår framrykning og forhindrer vår seier.”⁴²

Osborn gjør her et skille mellom Satan og demoner som kan være vanskelig å forstå. Det er viktig å skille mellom håp og tro sier Osborn. Håp er noe som har med fremtiden å gjøre. Tro er nå.⁴³

Blir vi ikke friske så er det vår egen skyld. Hør hva Osborn sier: ”Hvis Gud sier: ***Jeg er Herren din lege, som helbreder alle dine sykdommer***, så handle på det, og sett Gud i sving med å oppfylle det. Bli ikke liggende i sengen og skryt av din tro, samtidig som du klager over smertene dine. Stå opp og ta Gud på Ordet! Handle på din tro, så vil Gud oppfylle sitt Ord for deg.”⁴⁴ Jeg forstår ikke hans argumentasjon med at vi skal sette Gud i sving. Jeg tror ikke Gud trenger ordre fra oss for å utføre sine helbredelsesunder. Det handler altså om at vi som mennesker, må få fart i Gud. Vi må få ham til å handle. Det er vår holdning til Ordet som er helt avgjørende. Det er altså vår egen tro som avgjør om vi skal bli helbredet. Det er vi som må handle. Det er vi som må pushe på Gud for å sette prosessen i gang.

Osborn slår fast at vantro er synd.⁴⁵ Jeg synes det er skremmende at Osborn kan stemple alle dem som sliter med liten tro eller tvil som syndere. Dette viser en forakt for mennesker og de problem de kan ha å slite med.

Mot slutten av sin bok lister Osborn opp en liste med 7 bibelske sannheter som Guds barn må lære:⁴⁶

1. *Det evige livet tilhører deg.* (Joh. 3,16, Rom. 6,23)
2. *Kristus bar dine synder slik at du kan bli frelst.* (1 Pet. 2,24)
3. *Guddommelig helse tilhører deg.* (2 Mos. 15,26, 23, 25, Jes 53,5).
4. *Kristus bar dine sykdommer, slik at du kan bli helbredet.* (Mat. 8,17).
5. *Gud har lovet å møte alle dine behov.* (Salm. 37,25, Fil 4,19).
6. *Makt over onde ånder tilhører deg.* (Luk 10,19, Mark 16,17).

⁴² Osborn: Helbrede de syke s. 174

⁴³ Osborn: Helbrede de syke s. 206

⁴⁴ Osborn: Helbrede de syke s. 208

⁴⁵ Osborn: Helbrede de syke s. 245

⁴⁶ Osborn: Helbrede de syke s. 330

7. *Retten til å be og ta imot bønnesvar, tilhører deg.* (Joh 14,13-14, Mark 11,24, Matt 7,7-11).

Her gjelder det å ta i bruk sine rettigheter. Her er det ikke snakk om nåde. Her snakkes det faktisk om å stå på krava. Det handler om å få Gud til å levere varene som er våre.

Åge Åleskjærs lære om helbredelse ved bønn.

Som vi har sett var det Aril Edvardsen som oversatte Osborn til norsk. Han sørget også for at Osborns lære ble kjent for hele trosbevegelsen i Norge.⁴⁷

Osborn ble derfor en viktig premissleverandør til hele trosbevegelsen. En av dem som interesserte seg for dette var grunnleggeren av Oslo kristne senter, Åge Åleskjær. Han var blitt kjent med Osborns lære gjennom Sarons dal (Arl Edvardsens virksomhet), og gjennom Ulf Ekmans Livets Ord i Uppsala. Ulf Ekman driver bibelskole ved Livets Ord i Uppsala. Det er mange i den norske trosbevegelsen som har gått på bibelskole der. Også han er en tilhenger av Osborns lære.

Åge Åleskjær utga i 1997 boka *Håndspåleggelse, helbredelse og forbønn*.

Vi skal nå se litt på hva han skriver om dette emnet i boka fra 1997.

”Etter årelange teologiske studier er folk fremdeles ute av stand til å formidle helbredelse og utfrielse, mens Jesus i løpet av noen uker satte sine disipler i stand til å gå ut og forkynne evangeliet om Guds rike og helbrede de syke.”⁴⁸ Slik jeg leser det han her skriver, gir han et kraftig spark til teologiutdannelsen. Det er ingen vits i en slik mangeårig utdanning. Etter fullført utdanning, er de ikke engang i stand til å helbrede syke. Det kan umulig være et angrep på utdanning generelt. Åleskjær selv har jo vært bibelskoleelev og driver i dag egen bibelskole.

Vi møter også her ganske fort Osborns tankegang: ”Men fordi Jesus kom med nåde, kom Han også med helbredelse”.⁴⁹ Det finnes ingen begrensninger i det Jesus kan gjøre. ”Troen setter grensene for hva Gud skal få utrette i vårt liv og våre omgivelser.”⁵⁰ Det er altså vår tro som

⁴⁷ De aller fleste som grunnla trosmenigheter i Norge hadde gått på bibelskole i Sarons Dal hos Arild Edvardsen. Der fikk de innføring i Osborns lære.

⁴⁸ Åleskjær Åge Håndspåleggelse, helbredelse og forbønn s. 16

⁴⁹ Åleskjær Åge Håndspåleggelse, helbredelse og forbønn s. 23

⁵⁰ Åleskjær Åge Håndspåleggelse, helbredelse og forbønn s. 29

skal avgjøre hva som skal skje med oss. Liten tro resulterer i ingen mirakler. Det er slett ikke Gud som er årsak til at vi ikke blir helbredet. ”Så å påstå at Gud, som selv sier at Han er vår Far og vår Lege, ikke vil helbrede, er en hån både mot Hans farskjærlighet og Hans ”yrkesetikk” som lege.”⁵¹ Nok en gang møter vi på utsagnet om at det er opp til oss om vi vil bli friske. Liten tro medfører ingen mirakler. Hvor liten troen kan være før miraklene forsvinner, sier han ingen ting om. Åleskjær har også en oppskrift på hvordan man skal lese bibelen slik at også de vanskelige skriftstedene ikke blir så vanskelige. ””summen av Guds ord er sannhet”. Derfor vil alle ”vanskelige” skriftsteder måtte sees i lys av de skriftordene som er klare og toneangivende.”⁵²

Dette er en måte å tolke bibelen på som ikke kan forsvares ut fra vitenskapelige metoder. Den viser også at det viktige er å lese Bibelen på en slik måte at man får frem det man selv ønsker.

For hvem er det som skal bestemme hvilke skriftsteder som er klare og toneangivende? På hvilken måte kan de klare skriftstedene kaste lys over de vanskelige? Her åpnes det opp for muligheter til å tolke de enkelte skriftsteder slik man selv ønsker. Det er ikke lett å forstå hvordan dette skal gjøres, og det kommer heller ingen oppskrift på hvordan dette skal fungere. I likhet med hva Osborn poengterer, også Åleskjær at det står ikke at han skal helbrede oss, nei, vi har allerede fått legedom ved hans sår. Som mennesker kan vi gjøre mye dumt. Man må for eksempel ikke la være å tegne forsikring i tro (er din tro for svak kan en forsikring komme godt med). ”Derfor må du ikke gi djevelen en mulighet gjennom at du gjør dumme ting eller ting som du ikke har dekning for i din tro. Ikke gi djevelen anledning til å ruinere deg ved at du ikke har tegnet forsikring.”⁵³ Dette skyldes at det er ikke sikkert at vi lever i Guds løfter hele tiden. Det er opp til oss! Derfor skal heller ikke de som bruker livsviktige medisiner slutte å bruke dem uten etter samråd med lege. Dette er slik jeg forstår det, nye tanker i forhold til Osborn. Sannsynligvis har Åleskjær opplevd dramatiske utslag av en slik måte å leve på og han finner grunn til å advare mot at man glemmer helt at man fortsatt lever i denne verden. Åleskjærs bok er jo skrevet i 1997 og det betyr at menigheten som han etablerte i 1985, nå hadde eksistert i 12 år. Dette medførte at han måtte gjøre visse justeringer i forhold til Osborns lære. Det var nok ikke slik at alle i menigheten til enhver tid hadde sterk nok tro og aldri tvilte. Dette var avgjørende for at Åleskjær måtte gjøre visse korreksjoner i

⁵¹ Åleskjær Åge Håndspåleggelse, helbredelse og forbønn s. 35

⁵² Åleskjær Åge Håndspåleggelse, helbredelse og forbønn s. 54

⁵³ Åleskjær Åge Håndspåleggelse, helbredelse og forbønn s. 107

forhold til det som tidligere var forkynt. Det var viktig å måtte forholde seg til virkeligheten anno 1997 som nok var annerledes enn i 1985 da pionerånden rådet.

Åleskjær gjør et skille mellom naturlig og guddommelig helbredelse. Legers hjelp er ikke guddommelig helbredelse. Dersom vi ikke har utviklet vår tro på guddommelig helbredelse, så får vi så lenge ta til takke med naturlig helbredelse. Her møter vi tankegods som vi fant hos Erling Strøm. For den guddommelige helbredelsen tar det tid å utvikle. Som vi ser er det mye av Osborns helbredelseslære som er tatt i bruk av Åleskjær. Det er ikke vanskelig å se hvem som har lagt grunnlaget for Åleskjærs lære om helbredelse. En bok han skaffet seg på et møte Aril Edvardsen holdt i Halden i 1970. Åleskjær han opplevde at Osborns forståelse var den rette og Åleskjær var dermed enig med Osborn.⁵⁴

Som nevnt formaner han oss om at vi fortsatt lever i denne verden og at vi ikke må stole så blindt på underet og Guds inngripen at vi så å si mister bakkekontakten.

Svein-Magne Pedersens lære om helbredelse ved bønn.

I den senere tid har det også kommet en ny type helbredelsespredikanter. Mens man tidligere gjerne talte om, og ba om helbredelse på møter, har det i de senere år dukket opp predikanter som har gjort helbredelse ved bønn til en innbringende virksomhet. Her er det ikke snakk om å dra rundt for å gjøre vel, nei her må man betale, og det ofte dyrt for disse tjenestene. En god og innbringende butikk for de som driver med det. Her brukes alle midler for å oppnå PR og det er grunn til å si at all PR er god PR.

Svein-Magne Pedersen er nok kjent for mange bl.a. på grunn av flere tv-opptredener. Han har også figurert i tabloidpressen. På denne måten har store deler av befolkningen fått en mulighet til å bli kjent med ham.

Svein-Magne Pedersen er nesten det vi kan kalle en av hovedpersonene bak en ny generasjon helbredelsespredikanter. Han er en moderne helbredelsespredikant og det er derfor interessant å se hva han lærer om helbredelse ved bønn.

Han startet med møtevirkosomhet på tradisjonelt vis, men har etter hvert bygget opp et helt imperium basert på helbredelse ved bønn. Jeg legger til grunn hans egen bok *Jesus – helbrederen fra Nasaret*.

⁵⁴ Lie Geir Refleks 7-1-2008 s.143

Jeg har valgt å bruke den nyeste utgaven fra 2008. Den er både revidert og utvidet i forhold til utgaven fra 2005. Også han hentet mye av sin lære om helbredelse fra Osborn, men det er tydelig at han har gjort ganske mange tilpasninger til den virksomheten han driver. Boka hans er jo revidert i 2008 og er derfor noe av det nyeste det er mulig å komme over av slik litteratur her i Norge. Her formidler Pedersen Osborns helbredelseslære korrigert for en virkelighet anno 2008. Han er klar over at det er mange forhold som gjør Osborns bastante lære vanskelig å få til å virke troverdig i våre dager. Han legger derfor inn en rekke sikkerhetsventiler som gjør at han kan gi logiske forklaringer på hvorfor under ikke skjer og på den måten ønsker han å fremstå som mer troverdig.

Allerede i bokas innledning skiller Svein Magne Pedersen mellom tre typer av helbredelse:⁵⁵

- Helbredelse gjennom vitenskap og det skapte (naturens helbredelse).
- Helbredelse gjennom kroppens egen evne til å helbrede seg selv (naturlig helbredelse).
- Helbredelse gjennom Guds kraft, Den Hellige Ånd (guddommelig helbredelse).

Her gjør Pedersen det klart allerede i innledningen at det finnes flere former for helbredelse. Han hevder her at det er flere måter man kan bli helbredet på. Gjennom begrepet helbredelse ved vitenskap åpner han opp for legevitenskapen. Han avviser ikke leger, men sidestiller legevitenskap med guddommelig inngripen.

Alle disse måtene å helbrede på, er gaver fra Gud. Gud er meget allsidig.

Gud bruker altså legene i sin tjeneste. Her er det ikke lenger slik at det å bruke lege er noe mindreverdige.

Hva var det som førte Svein Magne Pedersen inn i denne virksomheten. En tjeneste han startet med allerede i 1964. Jo, han leste også T.L. Osborns bok: *Helbrede de syke*.

Rundt 1970 gjennomførte han et fireårig teologistudium på Ansgarskolen og han gjorde sitt første helbredelsesunder i 1971. Siden den gang har han studert helbredelse ved at han har praktisert det. Hans helbredelsesbønner foregår ikke bare på møter. Han gjør det på gater, på flyplasser, på fly. Han formidler også helbredelse gjennom telefon, post og e-post. Også via

⁵⁵ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 12

TV og radio har han bedt for tusener.⁵⁶ Han anslår selv at han ber for nærmere 60 000 enkeltpersoner i løpet av et år.⁵⁷

Jesus betalte for alle menneskers synder og sykdommer gjennom sin død på korset. Dette betyr at alle har lik rett til både frelse og helbredelse.⁵⁸

Han beskriver sykdom på en noe annen måte enn Osborn: ”For sykdom representerer en makt, selv om det ikke er snakk om at djevelen er en direkte årsak til sykdommen. Men fallet i Edens hage gjorde oss disponible for sykdommer fordi vi fikk et forgjengelig, jordisk legeme (Rom 5:12; 1 Kor 15:21.40-44). Siden da har dødskreftene virket i oss.”⁵⁹

Et vers fra Salmenes bok som går igjen i Osborns bok og også hos Pedersen er Sal 105:37 Så førte han israelittene ut, og de tok med seg sølv og gull; det var ingen i hans stammer som snublet.

Her vises det til King James oversettelse som er slik: ”.... *Det var ikke en eneste svak person blant deres stammer.*”⁶⁰

Når vi leser NT, ser vi at Jesus hadde medynk og kjærlighet med alle syke.

Hva er et under, jo det er noe som begynner der intellekt og forstand slutter.⁶¹

Pedersen gjør et viktig poeng av at ikke alle vil kunne helbrede. ”Alle kan og bør be for syke, men Paulus sier at bare noen få vil motta gaven til å helbrede: ”*Har vel alle nådegaver til å helbrede?*” 1. Kor 12:30”⁶² Det handler altså om at noen får nådegaven til å helbrede. Her er det ikke lenger nok å be for de syke. For bønn for syke kan jo i prinsippet hvem som helst utføre. Men det hjelper ikke, for det er bare noen få som har fått evnen til å helbrede. Det er de som kan gjøre mennesker friske. Det gjøres her et tydelig skille mellom bønn for syke og helbredelse av syke. Det er imidlertid viktig å merke seg at en som har helbredelsens nådegave, bruker bønn i sin virksomhet. Så her handler det om bønn for syke utført av den rette person.

Det finnes flere former for helbredelse, men i sin bok vektlegger Pedersen den fysiske helbredelsen. ”Fysisk helbredelse betyr å restaurere det syke legemet til normal helse”.⁶³

⁵⁶ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 28

⁵⁷ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 33

⁵⁸ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 45

⁵⁹ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 50

⁶⁰ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 58

⁶¹ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 87

⁶² Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 95

⁶³ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 114

Svein Magne Pedersen forneker ikke medisinsk behandling og han viser til at Jesus heller ikke gjorde det. Dette begrunner han med lignelsen om den barmhjertige samaritaner der noe av datidens medisiner (vin og olje) ble brukt.⁶⁴

Han utelukker heller ikke at medisinsk behandling eller undersøkelse kan bli nødvendig som en følge av helbredelse. Helbredelser kan skje spontant men de kan også gå over tid.

Hva er grunnlaget for at Gud helbreder. Gud helbreder på fire grunnlag:

- På grunn av den sykes tro.
- På grunn av forbederens tro.
- På grunn av begges tro.
- På grunn av Guds suverenitet. Gud kan unntaksvis helbrede der det ikke fins tro.⁶⁵

Vi ser her at det åpnes opp for at det er mulig å bli helbredet uten tro. Dette er en ny måte å tenke på som bryter med det Osborn sier i sin bok.

Allerede punkt 2 åpner egentlig opp for at helbredelse kan skje uten at den syke tror. Det er nok at den som ber for den syke tror. Det er også grunn til å merke seg at her tales det ikke om helbredelsens nådegave, men jeg antar at den ligger underforstått.

Pedersen gjør flittig bruk av bønneduker. Det er små tøyestykker gjerne av hvitt tøy, som det er bedt over. De blir så sendt til den som trenger forbønn eller helbredelse. Pedersen sier at det her er snakk om ”overføring av salvelse”.⁶⁶

Bønneduker har et mer vidtrekkende virkefelt. En kvinne ønsket forbønn for huset sitt og fikk⁶⁷ tilsendt en slik klut som hun hang over inngangsdøren med det resultat at ting sluttet å flytte på seg og bankelydene i huset opphørte. Pedersen kommer også med følgende oppfordring: ”Har du ufrelste barn, legg for eksempel salveduken inne i foret på en jakke eller lignende. Be for ham eller henne og se hva som skjer.”.⁶⁸

Pedersen vektlegger gaver. Han ber for alle som kontakter ham, men han ber særskilt for den som gir økonomiske gaver til stiftelsen. På den måten kan de få ekstra velsignelse.

”Jeg har merket meg at gjerrige personer ikke så lett mottar helbredelse som gavmilde.”⁶⁹

⁶⁴ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 116

⁶⁵ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 144

⁶⁶ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 154

⁶⁷ ”Fikk” er egentlig ikke det rette ordet å bruke for her handler det om ren økonomi. Man må betale for å få en slik bønneklut

⁶⁸ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 156

⁶⁹ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 185

Han er svært opptatt av at mennesker skal gi og han lover dem mer enn de som etter hans syn er gjerrige.

Det å drive med helbredelse er rett presentasjon av evangeliet.

Når han driver denne virksomheten er det ikke på noe idealistisk grunnlag. Nei, han har byget opp et helt forretningsimperium rundt denne virksomheten. Her er det egen hjemmeside, forbønnstelefon (teletorg), andaktstelefon (teletorg) og givertelefon der den som ringer gir kr. 100,00 pr. oppringning. Videre driver han eget bokforlag og driver med brevkurs.

Virksomheten gir også ut bladet legedom med nærmere 50000 abonnenter. De har også ukentlige TV-program på Gospel Channel.⁷⁰

Som vi ser er det en utstrakt virksomhet i de karismatiske miljøene med tanke på helbredelse.

En kort oppsummering.

Det er ikke slik at alle de karismatiske retninger har samme syn på helbredelse ved bønn.

Den viktigste fellesnevneren er at alle både tror på og praktiserer helbredelse ved bønn.

De tradisjonelle pinsemenighetene er vel de som i dag er mest forsiktige. Her handler det om å be for syke, men det snakkes ikke om at en kan kreve å bli frisk. Den sykes tro kan være avgjørende for resultatet.

Trosmenighetene har et annet syn på helbredelsen. Her er det ikke snakk om å be om å få.

Her handler det om å ta ut retten sin, bare gjøre bruk av det en har krav på. Alle som tror skal bli friske. Den sykes tro, eller forbederens tro er helt avgjørende for utfallet.

De moderne helbredelsespredikantene opererer ikke bare på møter, men tar mange andre virkemidler i bruk. Her er det også åpnet opp for at det ikke er noe galt i å bruke leger.

Legevitenskapen er en del av helbredelsen. Også her er troen avgjørende for utfallet, men Svein-Magne Pedersen tar i bruk begrepet helbredelse ved Guds suverenitet. Det betyr at det kan forekomme helbredelse helt uten tro.

Videre poengterer Pedersen helbredelsens nådegave. Den er ikke gitt til alle. Det er bare noen som har fått den og det er bare de som kan helbrede.

⁷⁰ Pedersen Svein Magne: Jesus – helbrederen fra Nasaret s. 319

Hva lærer Den Norske Kirke om helbredelse ved bønn.

Går vi over til å se på DNK er det ikke lett å finne tilsvarende stoffmengde eller holdninger til helbredelse ved bønn. Det er ikke enkelt å finne stoff som omhandler dette temaet i det hele tatt. Det finnes noe stoff om emnet, men for meg har det ikke vært mulig å finne en samlet fremstilling av hva DNK lærer i denne sammenheng. Det hele blir mer basert på spredte artikler og særstoff som tar for seg bare deler av helheten

Ole Hallesby om bønn.

Ole Hallesbys bok om bønn er mye mer generell og behandler ikke helbredelse ved bønn særskilt. Å be skal ikke være noen prestasjon. "For å be er bare å lukke opp for Jesus. Og det krever ingen kraft".⁷¹

"Bønnen er for de hjelpeløse".⁷² Vi får svar på våre bønner, men det er ikke sikkert at vi forstår svarene. Det blir ingen bønn uten tro sier Hallesby.⁷³ Det er altså helt nødvendig med tro for at det skal være noen mening med bønn.

Det er også viktig å skille mellom tvil og vantro. Vantro er en bevisst handling, nemlig det at man bestemmer seg for ikke å tro. Tvil derimot er mer som en sykdom, det er noe man selv ikke er herre over. Tvilen er å oppfatte som en lidelse. Hør hva Hallesby sier om lidelsen: "All lidelse som legges på oss, skal tjene oss til gode."⁷⁴ Dette er altså en tankegang som ikke er like vanlig i dag, men den finnes fortsatt. Skal man følge denne tankegangen, trekker jeg den slutningen at lidelsen er fra Gud siden det gode kommer fra ham. Det som er viktig er at Hallesby aksepterer at tvilen eksisterer og at det er lov å tvile selv om man er troende, men da må tvilen ikke være en bevisst handling.

Hallesby er også opptatt av hvordan vi ber, om vi ber riktig. For Hallesby er det å be en hel kunst. I motsetning til andre kunstarter kan bønnens kunst læres av alle. Det er ikke noe minstekrav til intelligens for å kunne lære det. Heller ikke trenger man å gå på dyre skoler for å lære det. Etter hvert som man praktiserer bønn vil man bli flinkere til å utøve et rett

⁷¹ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 11

⁷² Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 16

⁷³ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 22

⁷⁴ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 26

bønneliv. ”Det er nøyaktig på samme måten som med ethvert annet arbeidsredskap vi bruker. Det faller tungt for oss så lenge vi bruker det på en feilaktig måte.”⁷⁵

En av de store feil vi kan gjøre når vi ber, er å kommandere Gud. Det har aldri vært Guds mening at bønn skulle fungere på denne måten. For Gud lar seg ikke kommandere.⁷⁶

”Har Gud ikke hørt vår bønn? Jo han hørte den og gikk straks i gang med å oppfylle den. Men han forbeholdt seg selv å bestemme både tid og måte for bønnehørelsen. Og i hans time kom bønnehørelsen.”⁷⁷

Fordi det kan drøye med bønnehørelsen, kan det fort skje at vi ikke oppdager den og derfor heller ikke takker for den. Vi må heller ikke glemme å be i Jesu navn. ”Å be i Jesu navn, det er vel sannsynligvis bønnens dypeste hemmelighet, som det er meget vanskelig for bønnens ånd å lære oss. Og det er visst ikke noe av det ånden lærer oss, som vi har så lett for å glemme igjen.”⁷⁸

Vi har lett for å gå til bønn med en gal innstilling. Dette skyldes vår egoisme. Da ber vi ikke regelmessig, men bare når det er lønnsomt for oss.

Hva er så meningen med bønnen? Hallesby forteller at han reiste til Sveits. Der besøkte han den gamle patriarken Samuel Zeller. Han var en enestående sjelesørger. ”På den måten bad han hver dag for mange mennesker, og om mange ting. Men etter hvert som jeg hørte hans bønner, måtte jeg si til meg selv: ”Han ber jo i grunnen bare en eneste bønn, nemlig at Guds navn må bli forherliget.” Han bad ofte om direkteundere. Men aldri uten å tilføye: ”Dersom det forherliger ditt navn.” Han var heller ikke redd for å be om en øyeblikkelig helbredelse, men alltid med den tilføyelsen jeg nevnte.”⁷⁹

Det handlet ikke på noen måte om å kommandere Gud eller for den saks skyld tvinge ham. ”Den undergjørende bønn var for Zeller ikke noe middel til å smygge seg unna lidelser, men meget mer et middel til å forherlige Guds navn. Derfor sa han også ofte: ”Men hvi det forherliger ditt navn mer, så la dem være syke, men gi dem kraft til å forherlige deg ved sin sykdom.”⁸⁰ Som vi ser får her sykdom en hensikt som er viktigere enn den å bli frisk. Gud bruker sykdommen til å bli forherliget.

⁷⁵ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 36

⁷⁶ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 41

⁷⁷ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 45

⁷⁸ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 49

⁷⁹ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 111

⁸⁰ Hallesby Ole Fra bønnens verden s. 111-112

Bispemøtet uttaler seg.

I 1985 nådde mirakelvirkomheten et høydepunkt. Det fant da sted et møte i Jordal Amfi. Møtets tittel var ”Verdenskonferanse for tro og mirakler” Det var Oslo fullevangeliske kirke⁸¹ og Ny Visjon i Drøbak⁸² som sto bak dette arrangementet som trakk masse mennesker. Det påstås at 30 000 mennesker var innom konferansen i løpet av de dagene den varte.

Som vi skjønner var det jo Osborns helbredelseslære som ble forkynt på Jordal Amfi. Både Hans Bratterud, Åge Åleskjær og Jan Hanvold var tilhengere av denne læren.

Trosmenighetene hadde nå gjort sitt store inntog i Norge, og ingen ting var umulig. Dette var virkelig tiden for tegn og under, ikke minst i forbindelse med sykdom. Dette er jo helt klart når vi vet at det var Osborn som var taler på disse møtene. Menighetene som sto bak konferansen, var jo ganske nye, og medlemmene besto for det meste av unge friske mennesker. I dag nesten 25 år senere er nok ikke fremgangen like stor. Arrangørmenighetene i 1985 ble ikke gamle. Ny Visjon ble jo avviklet i 1989 og Oslo Fullevangeliske kirke i 1994.

Mirakelkonferansen resulterte i en uttalelse fra bispemøtet høsten 1985.

Bispemøtet valgte her å peke på de skadevirkningene som denne forkynnelsen og slike møter vil ha, når syke og lidende mennesker gis falske forhåpninger om helbredelse som det ikke er dekning for i Guds ord. De påpekte også at det er grunnleggende galt å bruke bibelord løsrevet fra sin sammenheng. Dette kan medføre betydelige skadevirkninger som følge av skuffelse og nederlag. Det hadde kommet frem gjennom mange reaksjoner som kom frem etter konferansen. Å knytte helbredelse opp mot tro slik at dårlig eller feil tro, er årsak til at man ikke blir frisk er ille. Det er kristen tro at Gud er virksom overalt hvor mennesker helbredes og gis mulighet til menneskeverdig og meningsfylt liv. Alt det helbredende arbeid som skjer på sykehus og i helsevesenet for øvrig er tegn på Guds gode og underfulle gjerning.

⁸¹ Denne menigheten var en frittstående karismatisk menighet som ble grunnlagt av Hans Bratterud i 1980. Bratterud hadde frem til han grunnla denne menigheten vært rektor ved bibelskolen i Sarons Dal. Oslo fullevangeliske kirke var den andre frittstående karismatiske menigheten i Norge. Menigheten ble lagt ned i februar 1994.

⁸² Ny Visjon i Drøbak var en bibelskole grunnlagt av Jan Hanevold. Den ble etablert i 1984. Også Hanevold hadde sin bakgrunn fra Troens Bevis. Skolen ble lagt ned etter fire års virksomhet. I 1985 arrangerte Hanvold det han valgte å kalle en verdenskonferanse for Tegn, Under og Mirakler. Hovedtaler på denne konferansen var ingen ringere enn T.L. Osborn. På plakater med bilde av ekteparet Osborn kunne man lese under bildet at *selv døde har stått opp ved Osborns tjeneste*. NRK dagsrevyen konfronterte Osborn med dette, noe som førte til at han ble satt helt ut av spill. Også Åge Åleskjær deltok på denne konferansen. I dag driver Jan Hanevold Tv Visjon Norge som sender kristne tv-program 24 timer i døgnet.

Bispemøtet mener at slik guddommelig helbredelse har en naturlig plass i menneskers liv, og erkjenner at dette har vært for lite påaktet. Bispemøtet utelukker heller ikke direkte svar på bønn.

Det bispemøtet i høsten 1985 her sier om helbredelse ved bønn er svært interessant. Det griper rett inn i sakens kjerne. Bispemøtet poengterer at bibelord løsriver fra sin sammenheng. Det er jo typisk for den karismatiske bibelbruken. Osborn er jo nettopp en som bruker Bibelen på denne måten. Det er positivt at bispemøtet vektlegger de negative konsekvenser uoppfylte løfter om helbredelse kan få for det enkelte menneske. Ikke minst når manglende helbredelse knyttes opp mot den sykes tro.

Bispemøtet har en mye videre definisjon og oppfatning av hva Guds under i forbindelse med helbredelse er. Det som skjer av helbredende virksomhet på sykehus, i det øvrige helsevesen og i det diakonale arbeidet er en del av den helbredende virkning Gud formidler. At slik guddommelig helbredelse har en naturlig plass i menneskers liv, er med på å sette helbredelsen inn i sitt rette perspektiv. Alle former for behandling av sykdom er derved en naturlig foreteelse. På denne måten blir begrepet helbredelse et mye videre begrep innenfor DNK. Det å bli frisk som følge av legebehandling, eller medisiner, er også helbredelse. Det er Gud som også står bak denne for helbredelse. Uttalelsen åpner også opp for at han finner andre veier for sin helbredende gjerning i menneskers liv, for eksempel som direkte svar på bønn. Bispemøtets uttalelse utelukker ikke direkte helbredelse ved bønn. Det er også noe som kan skje. Gud har ikke har sluttet med å gjøre mirakler. Bispemøtet tar selvkritikk på at de ikke har vektlagt denne problematikken nok.

Det er vel grunn til å si selvkritikken ikke har vært særlig effektiv. Det er ikke mulig å finne at kirken har gjort noe særlig mer med en så viktig del av den kristne tro.

En preken i Paulus kirke.

I det følgende skal jeg ta for meg en preken av Oddbjørn Leirvik⁸³ som han holdt i Paulus kirke 12. Desember 2004 som var 3. søndag i advent. Dette er en preken over teksten i Matt.

⁸³ Oddbjørn Leirvik (f. 1951) kommer fra Ålesund han har vært menighetsprest og er i dag professor i interreligiøse studier ved Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo. Hans faglige spesialfelt er religionsdialog og kristen-muslimske relasjoner.

11, 2-6⁸⁴. Dette er første halvdel av prekenteeksten for denne søndagen. Her kom han inn på spørsmålet om helsemirakler.

Denne prekenen gir et godt bilde av hvordan det kan være naturlig for kirken å tenke om helsemirakler. Leirvik fastslår at mirakelpredikanter fortsatt har gode tider og det til tross for at folkehelsen i samfunnet vårt har gjort enorme fremskritt i de siste hundre år. Uansett hvor mye levealderen øker er det et ufravikelig faktum at vi alle en dag skal møte sykdommen som fører til døden.

I fattige land der folkehelsen er betydelig dårligere enn det den er i Norge, lengter nok folk enda mer etter mirakuløse hendelser enn det de gjør i Norge, er det naturlig at mirakelpredikanter gjerne reiser dit for å oppnå bedre resultater. Leirvik unngår ikke å ta for seg Aril Edwardsens virke i Pakistan når han i sin preken sier:

” Mirakelpredikantar veit at forventninga om guddommeleg helbreding er universell. Også forventninga til Jesus som helbedar er meir utbreidd enn kristendommen. Når for eksempel Aril Edvardsen held mirakelkampanjar i Pakistan, kan han spele på dei forventningane som muslimane har til Jesu helbredande krefter. I Koranen finn vi eit ekko av dagens preikestekst, når Jesus to plassar seier: ”Eg vil med Guds samtykke helbrede blinde og spedalske, og eg vil vekke opp døde”. Dei fleste av dei som kjem og høyrer på Aril Edvardsen i Pakistan, er muslimar. Eg vil tru at relativt få av dei blir kristne, der og då. Likevel ser Edvardsen det som eit trusbevis når demonar blir drivne ut, slappe armar blir sterke, krykker blir kasta, blinde ser og døve plutsleg høyrer på eit fotballstadion i Pakistan. Tru det den som kan, når ”Troens Bevis” – bladet til Aril Edvardsen – også rapporterer om ei pakistansk bestemor som hevdar at hennar to år gamle barnebarn vart vekt opp frå dei døde under fellesbøna for dei sjuke.”⁸⁵ Kva skal man tro. De er jo tross alt i flertall alle de som ikkje blir friske. Det er heller ikkje tvil om at mennesker kan oppleve mirakler. Med vår viten i dag kjenner vi til de psykosomatiske virkninger mellom kropp og sinn. Det er faktisk mulig å oppleve mirakler uten at det behøver å være ”overnaturlige krefter” som er i aksjon.

Det er ikke mulig å bortforklare at det forekommer uforklarlige hendelser.

⁸⁴ 2 I fengselet fikk Johannes høre om alt Kristus gjorde. Han sendte bud med disiplene sine og spurte: 3 «Er du den som skal komme, eller skal vi vente en annen?» 4 Jesus svarte dem: «Gå og fortell Johannes hva dere hører og ser:

5 *Blinde ser, og lamme går,
spedalske renses, og døve hører,
døde står opp, og evangeliet forkynnes for fattige.*

6 Og salig er den som ikke vender seg bort fra meg.»

⁸⁵ Leirvik Helsemirakel s. 1

Et helsemirakel i seg er det at sykdommer som tidligere lett kunne gi dødelig utgang i dag ikke er farlige i det hele tatt, men lett kan behandles. Den kjente legen Olav Hilmar Iversen oppfatter fremskrittene i legevitenenskapen som et stort under i seg selv som vi absolutt skulle takke Gud for.

Leirvik kommer med følgende sitat fra Olav Hilmar Iversen:

” Hvis vi mener at Gud er alle tings Skaper, han Han også skapt helseforståelse, leger, vitenskap og alt det som har gjort fremskrittene mulig [...] ved kirurgers og indremedisineres ”håndspåleggelse” blir svært mange helbredet. Ja, man kan vel si at på dette felt har vi sett en enorm ”bønnhørelse” de siste 50 årene [...] Folk som ville vært døde, lever på grunn av hjerte- og nyretransplantasjon. Der er jo egentlig ”vakt opp fra de døde”. Store velsignelser har Gud gitt oss.”

Det er imidlertid et faktum at de godene som moderne legevitenenskap fører med seg ikke er rettferdig fordelt over hele kloden.

La oss lovprise Gud for alt han daglig gjør gjennom sine trofaste tjenere i helsevesenet. Vi kan lovprise Gud hver gang livet vinner over døden.

Leirvik avslutter sin preken slik:

”Så skal vi likevel dø ein gong. Så må mange av oss likevel leve med sjukdommar som vi ikkje blir friske av, eller kroppslege avgrensingar som vi må bere med oss til vår døyande dag.

Men hos Jesus kan vi finne velsigna kraft til å leve med alt det som er skrøpeleg. Nær han kan vi også kjenne at det aller største underet ikkje er helse. Det største mirakelet er nåde, livsmot og eit håp som trassar døden.”

Så langt Oddbjørn Leirvik. Denne prekenen gir et godt bilde av kirkens syn på mirakler. I kortform viser den til hva som er den store forskjellen mellom ”mirakelpredikantene” som vi gjerne finner i den karismatiske del av kristen-Norge contra prestene i DNK. En del av synspunktene her er som hentet ut av bispemøtets uttalelse.

Videre oppfattes alle former for legevitenenskap som deler av Guds helbredelsesunder. Det er også viktig ikke å underslå det faktum at vi alle en gang skal dø. For de fleste av oss kommer døden som en avslutning på en sykdomstilstand. Det betyr jo at det finnes sykdom som ikke kan helbredes, men har døden som resultat. Dette strider i mot karismatisk oppfatning av helbredelse.

De funksjonshemmede og helbredelse ved bønn.

La oss så se litt på hvordan helbredelse behandles i Torill Edøys bok.

Denne boka er jo spesielt rette mot de funksjonshemmede. Den berører imidlertid på mange måter nettopp det som er emnet for denne oppgaven og er derfor relevant i sammenhengen.

”Det er viktig at vi som kristne blir oss bevisste *hva vi gjør og hvorfor vi gjør det* når vi ber for mennesker om helbredelse. *Forbønnens mulighet utelukkes ikke*, men da skal det skje i ordnede forhold og med respekt for den som søker forbønn. Det skal ikke være noe annet enn det som det egentlig er: En mulighet til å legge sykdommen eller funksjonshemningen fram for Gud. Svaret får, som Ole sa, bli ”Guds problem” Da kan forbønn bli en god opplevelse og en kilde til styrke i livet videre, slik den er ment å være.”⁸⁶

Her ser vi at selv om helbredelse ikke utelukkes, har forbønnen her en helt annen hensikt. Den skal først og fremst være trosstyrkende og hjelpe den syke eller funksjonshemmede til å få styrke til å leve livet videre. Her er det hensynet til det enkelte menneske og kanskje først og fremst de som ikke blir friske som kommer i fokus. Edøy mener at helbredelsesspørsmålet i senere tid er blitt til show og PR og langt fra særlig kristelig i sin form. For egen del finner jeg det naturlig i denne sammenheng å trekke frem Svein-Magne Pedersen.

Det handler om å vise respekt for den som er syk.⁸⁷ Det er imidlertid viktig at en ikke går så langt den andre veien at man helt utelukker at det er mulig å bli helbredet ved bønn.⁸⁸

Det er Gud som har gitt oss en slik mulighet, men det er viktig å huske at dette ikke er et skråsikkert alternativ.

”Å la en eventuell helbredelse være avhengig av vår tro eller eventuell mangel på tro, er en konsekvens av at vi ikke helt stoler på at Gud klarer dette alene, men må ha hjelp av vår tro”.⁸⁹

Det er viktig at den som er syk eller funksjonshemmet selv skal få bestemme om de vil bli bedt for. Edøy går så langt som å karakterisere bønn for funksjonshemmede uten deres samtykke som overgrep.⁹⁰ Hun definerer overgrep slik: ”Med overgrep menes her at en ikke respekterer det enkelte menneskes overbevisning når det gjelder helbredelse.”⁹¹

Som vi ser er det i denne boken en helt annen holdning til helbredelsen. Det er faktisk viktigere å få kraft fra Gud til å leve med de plager eller funksjonshemninger man har, enn å

⁸⁶ Edøy Torill En kirke for alle s. 190

⁸⁷ Her kan det bli et definisjonsspørsmål om en som er funksjonshemmet er syk eller ikke. I de karismatiske menighetene oppfattes sykdom og funksjonshemming som en og samme ting. Derfor gjøres det også i denne sammenheng.

⁸⁸ Edøy Torill En kirke for alle s. 191

⁸⁹ Edøy Torill En kirke for alle s. 191

⁹⁰ Edøy Torill En kirke for alle s. 192

⁹¹ Edøy Torill En kirke for alle s. 195

bli kvitt dem. Guds kraft til det daglige liv kan man få på flere måter, også gjennom forbønn. Det er også viktig å merke seg at en holdning som forklarer sykdom og funksjonshemning med onde makter, demoner eller Satan selv, har tatt bolig i et lidende menneske, er ikke noen lære som kan bygge opp et menneske. Det er viktig å huske at det var syndefallet som brakte alt det onde inn i verden.

Om tegn og under.

La oss å gå over til Ole Øysteses bok om tegn og under.

Professor Ole Øystese er født i 1922 og er teolog i tillegg til at han har pedagogikk bifag og religionspedagogiske studier. Gjennom et langt liv har han vært opptatt av spørsmål knyttet til under og helbredelse. Han er opptatt av hva som er mirakelets mulighet og mening. Når han skrev sin bok om dette emnet var det som en følge av de moderne trosmenighetene og deres helbredelsesforkynnelse.

” Siden Jesus tydelig lar oss forstå at det var hans mening at undervirksomheten ikke skulle ta slutt med ham (Joh. 14:12), men utgjøre en naturlig del av den kristne menighets daglige liv og virke, må det være en viktig oppgave å gjøre seg opp klare forestillinger om hvordan dette best kan skje, og hvilken plass og funksjon undervirksomheten normalt skal ha i en levende menighets daglige liv.”⁹²

For vi kan ikke utelukke at tegn og under har skjedd og fortsatt kan skje og faktisk skjer, men det er helt nødvendig å sette disse fenomenene inn i sin rette sammenheng. Ikke minst å forsøke å få frem hva et under er, og hvorfor under skjer. Det er meget viktig for å forstå de mange underfortellinger som forekommer i sær i NT. Det vi lette forståelsen av hva det dreier seg om, og kanskje kunne gi svar på en del hvorfor.

I GT er Gud betegnet som miraklenes Gud. Her handler det ofte om mirakler som omfatter hele eller deler av folket.

Går vi til NT er det faktisk i overkant av 100 tekster som omhandler undervirksomhet.⁹³

Undervirksomheten har vært spenningsfylt allerede fra den første tiden. Spesielt tydelig er forskjellen mellom Jesus og disiplene når det gjelder å gjøre undergjeringene kjent. Jesus ville at det skulle skje i det stille, mens disiplene ville ha mer publisitet omkring det som

⁹² Øystese Ole Tegn og under s. 14

⁹³ Her må vi huske på at det ikke bare er tale om helbredelsesunder, men også andre typer under slik som for eksempel vinunderet i Kanaan.

skjedde. ”Han (Jesus) tar åpenbart avstand fra å bruke sine undergjørende krefter i en form for PR-virksomhet.”⁹⁴

Ordet under har noe med undring å gjøre. De ordene i GT som blir oversatt med under, betegner alle noe som er uforståelig eller usedvanlig.⁹⁵

Vi bruker jo også det latinske ordet mirakel. Også dette betegner noe med omtrent den samme betydning. Øystese konkluderer slik: ”at vi vanligvis taler om under når Gud griper inn og handler på en slik måte at det strir mot det vi i kraft av våre erfaringer, holder for å være rimelig eller normalt.”⁹⁶ Nå er jo ikke dette noen presis definisjon. Hva er egentlig rimelig eller normalt? Det kan være svært ulike oppfatninger av det fra den ene personen til den andre. Allikevel kan vi vel si at de fleste har en oppfatning av hva som er normalt som kan danne en viss grense som ikke kan overskrides og fortsatt regnes som normalt. Det er helt sikkert at det finnes en gråsoner mellom det alle oppfatter som normalt og det ingen oppfatter som normalt.

Helbredelse vil jo utgjøre en undergruppe av samlebetegnelsen under. Hvordan vi oppfatter og forstår et under er helt avhengig av vår virkelighetsforståelse.

En forutsetning for under slik det er blitt definert er at det finnes en Gud og at han kan gripe inn under verdens gang. ”Vi finner ingen grunn til å tvile på at Jesus virkelig har gjort alle de under og tegn som NT forteller om. Derimot kan vi ikke se bort fra at de bibelske forfatterne har hatt en betydelig frihet i framstillingen av enkelte detaljer i beretningene, i redigeringen av stoffet og i valg av plassering i tid og rom.”⁹⁷

I de senere år er ordet herlighetsteologi tatt i bruk av en rekke trosmenigheter, men dette begrepet kan føres tilbake til Luther og da med et annet innhold. Opprinnelsen kommer fra Luthers forståelse av 2. Mos 33:18. Teksten handler jo om at Moses skal få et gløtt av Gud bakfra. ”Den teolog som ikke er fornøyd med å se Gud bakfra – se den Gud som skjuler sin allmakt og åpenbarer sin avmakt – ham kaller Luther en herlighetsteolog.”⁹⁸

Øystese ønsker å komme med flere forskjellige forklaringer på mirakuløse helbredelser. Den verste av dem er falske profeter slik de er omtalt i Matt 24:23f. I dette tilfellet handler det om under forårsaket av demoniske krefter. Neste mulighet er at kristen tro og allmenn menneskelig tro blir blandet sammen. Dette kan ha en såkalt credo- eller placeboeffekt. De

⁹⁴ Øystese Ole Tegn og under s. 15

⁹⁵ Øystese Ole Tegn og under s. 16

⁹⁶ Øystese Ole Tegn og under s. 17

⁹⁷ Øystese Ole Tegn og under s. 25

⁹⁸ Øystese Ole Tegn og under s. 39

fenomener som oppstår her kan for klares rent psykologisk og er selvsagt avhengig av troens styrke. En tredje mulighet er en korrekt oppfatning av hva sann kristen tro er.⁹⁹

Vi kan lese om falske profeter allerede tidlig i GT. Faraos spåmenn og trollmenn var i stand til å gjøre flere typer tegn og under. Heller ikke NT utelukker at tegn og under kan utføres av demoniske krefter. Da Jesus virket var det ikke noe stort problem at han gjorde tegn og under. Det som var det viktige spørsmålet var ganske enkelt hvem han fikk kraften fra.

Fra legevitenenskapen kjenner vi til at sterk tro kan være i stand til å helbrede for forskjellige lidelser. Dett er da et psykisk fenomen. Det handler i dette tilfellet om å sette i gang kroppens selvhelbredende krefter. Dette er et forhold man ikke må glemme når man hører om trosforkynnernes oppsiktsvekkende resultater.

Et viktig spørsmål er undrenes hensikt. Hvilket budskap vil de formidle?

”... de (Jesu under) alle på en eller annen måte vil demonstrere hvem Jesus er, og hva hans oppgave på jorden går ut på.”¹⁰⁰ Så gjenstår det da et spørsmål, nemlig hvordan vi forholder oss til underet i vår forkynnelse. Det kan derfor være viktig å se på Jesu utsendelsestaler.

”Skal vi se på utsendingstalene som forpliktende mønster for vårt misjonsarbeid ute og hjemme i dag?”¹⁰¹ Dette vil vi komme nærmere tilbake til når vi straks skal ta for oss hvordan bibelens ord anvendes og ikke minst fortolkes av Karismatikerne og DNK.

Oppsummering.

Innenfor DNK er synet på helbredelse mer enhetlig. Jeg har ikke funnet noen store forskjeller innenfor DNK. Synet på helbredelser er her mer styrt av synet på hva et under er og hvorfor Jesus gjorde under. Måten Bibelen leses på. Her er det ikke løsrevne skriftsteder som brukes, nei, tekstene leses i sin sammenheng. Det er konteksten som er med på å tolke disse tekstene. Videre er begrepet helbredelse sterkt utvidet. Det handler ikke bare om Guds direkte inngripen, men også om legevitenenskap, helsevesen og diakoni. Dette handler om mennesker i Guds hånd og Gud utretter sine helbredelsesunder gjennom dem. Det er heller ikke slik at alle nødvendigvis blir friske. Det handler om at Gud kan gi de syke styrke og kraft til å leve med sin sykdom. Dette er også en viktig måte å beskrive helbredelse på.

⁹⁹ Øystese Ole Tegn og under s. 50

¹⁰⁰ Øystese Ole Tegn og under s. 67

¹⁰¹ Øystese Ole Tegn og under s. 71

Sammenligning og drøfting.

Om forskjeller og likheter.

Det er til dels store forskjeller i synet på helbredelse ved bønn mellom de karismatiske menighetene og DNK.

Dette gjør seg utslag på flere områder. Noen av dem er større enn andre. La oss derfor se litt på hva forskjellene består i.

Hva er et helbredelsesunder er et spørsmål som vil bli besvart ganske forskjellig av de karismatiske kontra DNK.

For de karismatiske er et helbredelsesunder at man blir frisk fra en sykdom eller annen defekt der og da eller etter noen tid. Helbredelse er å bli helt kvitt sin sykdom.

Begrepet helbredelse og bønn for syke har et mye videre perspektiv innenfor DNK.

Her er ikke helbredelsen bare det konkrete å bli frisk ved Guds inngripen, men Gud handler også gjennom leger, helsevesen, diakoni osv. På denne måten blir helbredelse noe mye mer enn det vi kanskje har lett for å tenke oss. De fleste av oss oppfatter vel helbredelse som en umiddelbar handling utløst av bønn eventuelt sammen med håndpåleggelse.

Et annet spørsmål som besvares forskjellig er om det bare er den som har sterk tro som blir helbredet. Her er DNK helt klar i sitt svar. Gud måler ikke styrke på troen. Det er ikke avgjørende for helbredelse. Innen for de karismatiske menighetene er det ganske motsatt. Blir du ikke frisk, er det noe galt med troen din. Da er den ikke sterk nok. Svein-Magne Pedersen har valgt å moderere disse synspunktene noe. I det han åpner for mulighet for å bli helbredet uten tro.

Det er også store forskjeller i forståelsen av hvorfor Jesus og senere disiplene, gjorde under.

At Jesus gjorde under for å vise Guds kjærlighet og makt er en vanlig oppfatning i DNK.

Når det gjelder de karismatiske, har de som utgangspunkt at alle ble helbredet ved under. Det er det ikke belegg for å si.

Den viktigste forskjellen er nok allikevel bibelbruken. Måten bibelen leses på er meget forskjellig og blir tatt opp i neste kapittel.

Om bibelbruk og bibelfortolkning.

Hva kan man lese ut av de bibelske tekstene som handler om helbredelse? Dette er et meget vesentlig spørsmål når vi nå skal se på hvordan man leser de bibelske tekstene, eller for den saks skyld, hvordan fortolker vi Bibelen. Ja det kan til og med være fristende å stille spørsmålet om vi i det hele tatt skal tolke tekstene. Her er det mange karismatikere som ikke nøler med å svare nei. Bibelen er Guds ord og slik det står skrevet, slik skal det leses. Nå er jo det å ikke tolke tekstene i seg selv en måte å tolke dem på. Når vi leser en tekst har vi jo alle et bakteppe som vi bruker når vi leser teksten. Vi har allerede satt den inn i en kontekst. Dette skjer enten vi vil eller ikke. Det er ikke mulig å være 100 % objektiv. Måten tekster settes sammen på er jo en helt bestemt måte å tolke dem på. Da er det mulig å lese helt bestemte meninger inn i teksten.

Jeg vil først ta for meg noen påfallende trekk ved karismatikernes måte å lese Bibelen på.¹⁰²

Den skiller seg i svært mange sammenhenger fra den måten Bibelen leses i DNK.

Karismatikerne bruker tekster fra GT og NT ukritisk om hverandre. Tekster fra den gamle pakt og den nye pakt brukes om hverandre uten å ta hensyn til den forskjellen som de to paktene medfører. Profetiske tekster forstås som om de alle sammen er skrevet for vår tid. Det er videre en klar tendens til å bruke tekster og bibelord ganske vilkårlig. Det er altså vanlig at mange av bibelsitatene brukes helt løsrevet. De mange bibelsitater leses da ikke i sin sammenheng, men brukes slik det ”passer”.

For karismatikerne er begrepet *det profetiske ord* viktig. Det er ingen andre religioner som har noe tilsvarende. Her er rett og slett historien skrevet på forhånd¹⁰³. Her har vi et godt eksempel på at Bibelen tolkes. Det er faktisk slik at de mange profetier også tolkes ganske fritt i forhold til de sammenhengene de står i og ikke minst forståelsen av profetlitteraturen spesielt. Også Johannes åpenbaring har en spesiell plass i de karismatiske menighetene.¹⁰⁴

¹⁰² Som jeg har nevnt er dette en måte å tolke Bibelen på. Jeg våger den påstand at det ikke er noen mennesker som kan lese de bibelske tekstene uten å la dem bli farget av deres egne tanker og samtidsinntrykk. Det er ikke mulig å lese en tekst 100% objektivt.

¹⁰³ Somdal Alf Tro og lære s.17

¹⁰⁴ Det er ganske vanlig i de karismatiske menighetene å lese Daniels bok og Åpenbaringen sammen. Dette tilpasses så aktuelle hendelser i tiden for å kunne fastsette tidens ende. Et godt eksempel på dette så vi i 1972 da konservative kristne krefter var mot norsk medlemskap i EF fordi dersom Norge ble medlem, ville EF utgjøre

Somdal slår altså fast at: ”Bibelen er uforanderlig. Bibelen står når alt annet faller.”¹⁰⁵

Det forutsettes at tross alle oversettelser og overleveringer er ikke en bokstav blitt forandret.

Det er spesielt to teorier som legges til grunn for Bibelens inspirasjon det er verbalinspirasjons-teorien og personalinspirasjons-teorien. Den første teorien baserer seg på at hvert ord i Bibelen er inngitt av Gud ved en rent mekanisk ordinspirasjon. Den andre teorien sier at det skrevne ordet i Bibelen er hellig og ufeilbarlig. Men den enkelte forfatters personlighet har vært med på å farge fremstillingene. Uansett så er ordet ufeilbarlig. Hovedpoenget er at vi kan stole på alt Guds ord.¹⁰⁶

Det er ennå et vanskelig moment i karismatikernes skriftsyn. Mange av de karismatiske predikantene mottar personlige åpenbaringer eller profetier som de leser inn i de bibelske tekstene. Dermed er det ikke lenger skriften alene som gjelder, men skriften og den tolkningsnøkkelen som er blitt den enkelte til del og ikke lar seg kontrollere av noen andre.

For det første leser man tekstene slik som de står uten å se dem i en større sammenheng. Siden det er slik at hvert eneste ord er sant, må de være mulig å lese hvert enkelt ord eller setning for seg som en sannhet. Dette medfører at det ikke er nødvendig å lese et vers som en del av den teksten det står i. Det er derfor fullt mulig å ta et vers fra en av Bibelens bøker, plukke ut et ord og finne dette ordet igjen på et helt annet sted og trekke slutninger direkte på den måten. Det er da ikke nødvendig å se på sammenhengen som kan være ganske så ulik. Det sier seg vel da selv at så lenge det er mulig å drive eksegeese på denne måten, kan man få til en hvilken som helst teologi om nær sagt et hvilket som helst tema. Dette skaper problemer med skriftforståelsen. Troverdigheten med tolkningen blir da borte og det er opp til den som fortolker å komme frem til hva slags teologi som skal presenteres. La oss da begynne med et eksempel på hvordan det er mulig å drive eksegeese. I 2 Mos 15:26 står det: ”For jeg er Herren din lege.” Dette er et nøkkelbibelsted i karismatikernes lære om helbredelse. Under henvisning til dette ordet er det mulig å komme frem til følgende konklusjon: ”Hvis du er syk, vil Gud helbrede deg.” her er det ikke tatt noe hensyn til at dette er et Guds ord til Moses. Det er et løfte gitt til Israels folk i en bestemt situasjon. Det blir ikke på noe tidspunkt nevnt. Dette bibelordet blir brukt som om det er sagt til oss i dag. Dette er et eksempel på hvor lettvinnt man tolker og leser ordet.

et tistatsforbund slik det var beskrevet i Åpenbaringen. Norge ville da være med på å legge grunnen for Jesu gjenkomst. I dag er EU (det tidligere EF) satt sammen av mange flere stater uten at det har påvirket de siste tider.

¹⁰⁵ Somdal Alf Tro og lære s.17

¹⁰⁶ Somdal Alf Tro og lære s. 29

Under henvisning til 2Mos 12:37 der det står: Så brøt israelittene opp fra Ramses og drog til Sukkot. De var omkring 600 000 mann til fots, foruten kvinner og barn, sier Osborn at det dreier seg om tre millioner mennesker. Det blir ikke på noen måte forklart hvordan han kommer frem til dette antallet. Et annet skriftsted som brukes i flere sammenhenger er Salme 105:37 der det står: Så førte han israelittene ut, og de tok med seg sølv og gull; det var ingen i hans stammer som snublet. Dette tolker Osborn slik at alle var sunne og friske og ingen av dem var syke. Nå beskriver ikke denne salmen sykdom.

”Salme 105 er ingen historiefremstilling i moderne forstand; det er heller ikke blot en poetisk gjengivelse av de bibelhistoriske fortællinger så tæt på dem som mulig. Den er en hymne til pris af Guds gode gerninger gennem folkets tidlige historie med en stærk understregning af, at de gode resultater ikke er folkets, men Guds egen indsats.”¹⁰⁷ Som vi ser av denne kommentar handler det ikke om sykdom i det hele tatt, men om Guds gode gjerninger mot sitt folk i utlendighet. Dette viser, etter min oppfatning hvor tilfeldig bibelstedene tolkes og at de brukes etter forfatterens eget forgodtbefinnende. Dette viser også at måten å fortolke og å sette sammen tekster på er en helt annen enn slik jeg har lært det og slik jeg opplever det i DNK. Det synes ganske opplagt at det er mye lettere å få tekstene til å passe når man kan bruke de enkelte bibelsitater helt fritt og at det er mulig å kombinere dem akkurat slik som man finner for godt. Ved siden av dette er det enda to ting som spiller inn; nemlig åpenbaringer og profetier. Dette er ord talt til den enkelte predikant eller helbreder om vi vil. Dette kan være vanskelig for ikke å si umulig å kontrollere om dette er ord virkelig formidlet fra Gud, eller om dette høre med til det som bibelen kaller falske profeter. Uansett er dette med på å skape et uryddig bilde av helbredelsen og vanskeliggjør sammenligninger. Det er ikke vanlig praksis med slike ting i DNK. Det er riktignok blitt et aktualisert tema i Oase som jo er den karismatiske bevegelsen i DNK. Under årets sommerstevne var det amerikanske predikanter som deltok med profetier for Norge. Noe som i ettertid har skapt mye debatt. Imidlertid handlet ikke disse profetiene om helbredelser, så i denne omgang lar vi denne saken ligge. Går vi inn på hjemmesidene til Oase finner vi overraskende nok ikke noe om helbredelse. Eller er det ikke overraskende? Er det synet på helbredelse som finnes i DNK som også preger Oase og at dette derfor er et ikketema ved deres stevner eller på deres hjemmesider. For det er jo ikke slik at bønn om helbredelse for, og helbredelse av syke ikke foregår i gudstjenestene. Riktignok har vi forbønn for syke i kirkebønnen, men det er jo av mer generell karakter. Mange kirker har tatt i bruk bønnekrukker der den enkelte som kommer i

¹⁰⁷ Dansk kommentar til Davids Salmer III s. 136

kirken kan skrive en anonym lapp og legge i krukka. Krukka blir båret frem til alteret før forbønnen og det bes generelt for de bønnebegjær som ligger i krukka. Her kan jo bønnebegjær om helbredelse være en del av innholdet. I vår menighet gjør vi det slik at ved neste stabsmøte blir bønnelappene lest opp og bedt for på nytt.

En meget sentral forskjell på de karismatiske menighetene og DNK er at mens bønn om helbredelse i de karismatiske menighetene foregår i møtet og ved at den syke kommer frem til første rad, eller for eksempel rekker opp en hånd som et synlig tegn på ønske om helbredelse, så skjer dette mye mer anonymt i DNK.

Der kan det skje i en personlig sjelesorgssamtale eller i forbindelse med sykebesøk. Vi kan faktisk si det slik at i DNK er forbønn for syke og bønn om helbredelse mye mer en diakonal oppgave enn det kan sies å være i de karismatiske menighetene.

Jeg sitter med et inntrykk at diakonal virksomhet satt i system ikke er vanlig i mange karismatiske menigheter.

Det er imidlertid viktig å merke seg at for eksempel Svein-Magne Pedersen har endret på mye av den tradisjonelle stilen. Fortsatt holder han helbredelsesmøter rundt om kring i Norge, men som vi har sett tidligere har han også tatt i bruk andre metoder som telefon, salveduker sendt pr. post osv.

Dette er jo en del av virksomheten som blir mye mer anonym. Jeg ser i denne sammenligningen bort fra at han s tjenester ikke er gratis.

Betydningen av under i Bibelen.

Den største forskjellen, som er den jeg vil vie mest oppmerksomhet er allikevel betydningen av underne, Forståelsen av de helbredelses under Jesus gjorde, er svært forskjellige i DNK og de karismatiske menighetene. Dette resulterer i totalt forskjellige forventninger. Mens mange av de karismatiske menighetene, og da i særdeleshet trosmenighetene, slår fast at alle har rett til å bli helbredet, har DNK et annet syn på helbredelsen. Under, (her medregnet helbredelse) har en helt annen betydning i den teologien DNK står for enn den teologien som de karismatiske menighetene benytter.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Her kan det kanskje være tvilsomt om vi kan betegne disse menighetenes lære som noen teologi. Det er som vi kort har vært inne på mer en tilfeldig bibeltolkning som samsvarer lite med den eksegesi som undervises for de som skal bli prester i DNK.

Spørsmålet blir jo da: Hvorfor helbredet Jesus de syke? Var dette under hvis hovedhensikt var at mennesker skulle bli friske. Videre må vi også spørre om alle syke ble friske. Disse spørsmålene vil nok bli besvart ganske forskjellig av DNK og de karismatiske menighetene. Ole Øystese har i sin bok *Tegn og under* forsøkt å finne svar på spørsmålet: Hvilket budskap vil underne formidle? Han skriver følgende: ”Vi har sett Jesu sorg over de menneskene som bare var interessert i det ”brødet” han kunne gi dem. Det betyr at de bare gledet seg over den nytten de selv kunne ha av underet. De ville gjerne få noe for sine tomme mager, men de åpnet seg ikke for det som var underets hovedsak – det budskapet som det var bærer av. Vi har sett at det hører med til Satans strategi å forsøke å få Jesus til å konsentrere sin undervirksomhet nettopp om å gi menneskene det de selv har syn og sans for – nemlig det å slippe enhver form for lidelse: sult, tørst, sorg og savn, nød og død. Det gjør at vi har all grunn til å tro at Satan fremdeles bruker samme strategi for å få oss til å konsentrere oss om den muligheten underet gir oss til å slippe unna våre personlige problemer – alt det som måtte plage oss: Det betyr at også vi står i fare for å nøye oss med ”brød alene” og for å miste det budskapet underet skulle formidle.”¹⁰⁹ Her møter vi en helt annen måte å tenke på underet på. Karismatikerne sier at vi har krav på helbredelse og må sørge for å hente ut denne gaven. Det er dermed ikke lenger egentlig snakk om at helbredelse ved bønn er et under. Det er en rettighet vi har og vi må bare bruke den.

I det sitatet vi nettopp leste fra Øysteses bok, ser vi at helbredelsen, som i denne sammenheng oppfattes som et under, har en dypere mening enn ”bare” å gjøre et menneske friskt igjen. For underet har et budskap å formidle. Et budskap om noe som er langt viktigere enn å bli helbredet. For vi vet jo at selv de som er blitt helbredet ikke slipper unna det som er realiteten for alle mennesker: Vi skal alle en gang dø. Derfor vil enhver helbredelse være å få noe mer levetid her på jorden.

Det er altså spørsmålet om hvorfor Jesus gjorde under som kommer frem. Var det bare for at mennesker skulle bli friske, eller hadde det en annen og dypere mening for menneskene. Dersom Jesus ikke helbredet alle, noe som vel skulle være ganske klart siden han hadde sitt virke på en bergrenset del av jorda. Det handler altså om noe mer. Underet skal formidle et budskap. Budskapet om hvem Jesus var og hvilke oppgaver han hadde her på jorden. Dette kommer tydelig fra i fortellingen om Lasarus som blir vekket opp fra de døde. Denne fortellingen finner vi i Johannesevangeliets 11. Kapittel. I v. 42 står det: Jeg vet at du alltid

¹⁰⁹ Øystese Ole *Tegn og under* s. 67

hører meg. Men jeg sier dette på grunn av alt folket som står omkring, så de skal tro at du har sendt meg.»

Her kan vi se at oppvekkingen av Lasarus har en viktigere funksjon enn den at Lasarus vekkes opp, nemlig den at folket som er møtt opp skal tro at Jesus er Guds sønn. Dette siste har en betydning for mange flere enn for de som ønsket Lasarus tilbake til livet.

Det er også verd å merke seg at det greske ordet som oversettes med frelse også kan bety helbredelse. På denne måten ser vi at det er en sammenheng mellom disse to begrepene.

Tar vi for oss Johannes åpenbaring og leser 21:4 der det står: *Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne*, og døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller skrik eller smerte. For det som en gang var, er borte.»

I denne teksten ser vi at smerte er noe vi må leve med så lenge den nåværende himmel og jord eksisterer. Vi blir ikke kvitt sykdom og smerte før det nye himmel og den nye jord opprettes. Det er altså ikke slik at undernes primære oppgave er å sørge for at menneskene skal leve et sorgløst liv her på jorden, men at de skal forstå hvem Jesus er.

Med dette som bakteppe skjønner vi at helbredelse eller andre typer under for den saks skyld, ikke har som hovedformål at vi skal være friske og uten bekymringer.

Hovedhensikten med underne er å vise hvem Jesus er, og hvilken oppgave han har her på jorden. Denne tankegangen finner vi ikke igjen i hovedskriftene innen for den karismatiske fløya. Her stilles aldri spørsmålet om hvorfor Jesus gjorde under. For de har gitt svaret nemlig at ingen behøver å være syke. Ikke nok med det vi skal heller ikke tro på det som vi oppfatter med sansene våre for hør bare hva Osborn sier: ”Vi kan akseptere inntrykkene fra sansene våre så lenge de ikke går imot Guds ord. Men når det er forskjell på Guds ord og våre sanser, skal vi ignorere inntrykket fra sansene og handle på ordet.”¹¹⁰

Dette skiller seg slik jeg oppfatter det, klart fra DNKs lære. Jeg kan ikke få meg til å ignorere hva jeg faktisk ser, hører og føler. La meg gi et enkelt eksempel på det Osborn her sier. Anta at jeg har smerter i min høyre skulder. Jeg går til et helbredelsesmøte, blir bedt for og får beskjed om at nå er jeg frisk. Dette er Guds ord formidlet gjennom predikanten. Jeg kjenner fortsatt smerte. Dette er da et sanseinntrykk som går i mot Guds ord og det må jeg ignorere. Jeg må si til meg selv at jeg kjenner ingen smerte. Slik kan man altså faktisk overbevise seg om at en er frisk uten å være det. Dette er en måte å tenke på som for meg er helt fremmed og langt fra slik jeg med min fornuft er i stand til å akseptere at virkeligheten skal være.

¹¹⁰ Osborn Helbrede de syke s. 93

Det virker som om det er meningen at hver den som deltar på et helbredelsesmøte, blir så påvirket av den suggererende stemningen at det ikke er mulig å tenke klart. Man blir revet med og først etter at møtet er slutt og den ekstraordinære stemningen er borte, da kommer man til seg selv igjen.

Hva skjer da når man oppdager at det faktisk ikke er inntrådt noen fysisk forandring. Når den ”åndelige rusen” er blitt borte da kommer nedturen. Grep ikke Gud inn likevel. Hvorfor gjorde han ikke det? Jeg som bare gjorde krav på mine rettigheter!

Det virker ikke som om interessen for de som ikke får sine bønner oppfylt er særlig stor. Det er da lett å forklare uteblitt helbredelse med tvil, for liten tro etc. Det ligger med andre ord på dine egne prestasjoner. Du får det ikke til og det er ikke helbredelsespredikantens problem.

For det er flere ting som dukker opp i min bevissthet i forbindelse med dette. Her hviler det et stort ansvar på de som står bak slike helbredelsesmøter. Etter min erfaring er det langt flere som ikke blir friske enn de som blir det. Dette kan føre til ytterligere problemer for de som er syke. Spesielt når det er lett å legge skylda på den syke selv. Tvil, for liten tro etc. Ikke bare det, siden flere kobler helbredelsen sammen med omvendelsen, kan meget lett spørsmålet *er jeg virkelig et Guds barn siden jeg ikke blir frisk* dukke opp. Vi ser at det er et stort ansvar å drive med slik virksomhet. Dette ansvaret blir ivaretatt på en annen måte i DNK. Her er det mulighet for flere samtaler og bønnestunder.

Dessuten har sjelesorgen her en helt annen plass enn slik jeg har møtt den i karismatiske sammenhenger. La meg si det slik: Det er ikke noe galt i å ha svak tro. Det kan skje med noen og enhver av oss. Dette kan få konsekvenser for våre liv, men det er heldigvis ikke slik at vi må prestere noe for å få bønnesvar. Helbredelse er ingen premiering. Det er ingen gave for sterk tro eller rett tro for den saks skyld.

Osborn peker i sin bok på at det finnes en gal bekjennelse. ”En gal bekjennelse er bekjennelsen av nederlag, mislykkethet og Satans overtak.”¹¹¹

Det er altså ikke plass til nederlag og mislykkethet i våre liv i følge Osborn. Siden dette er grunnlaget for synet på helbredelse hos mange innenfor den karismatiske bevegelse, er det grunn til å understreke det som blir sagt her. For det er vel svært få av oss som kan gå igjennom livet uten noen gang å føle seg mislykket eller oppleve nederlag. Dette er faktisk noen av livets realiteter. Hvor mye mer mislykket må man ikke føle seg eller hvor mye større blir ikke nederlagene med Osborns syn på det hele. Dette er forkynnelse os river ned i stedet

¹¹¹ Osborn Helbrede de syke s. 113

for å bygge opp. Osborn stopper ikke der. Hør hva han sier videre: ”Hver gang du bekjenner frykt og tvil, bekjenner du tro på Satan og fornektet Guds evne og nåde.”¹¹²

Dette er sterke ord som kan være nok til å bryte ned et menneske. Det verste er at dette er ikke bibelsk forkynnelse. Hvordan skal det være mulig å begrunne slike utsagn med at vi har en kjærlig Gud?

La oss ta med et utsagn til og se litt på hva det betyr:

Med henvisning til 1 Kor 6:20 der det står: Dere er kjøpt, og prisen betalt. Bruk da kroppen til Guds ære!

Under henvisning til dette ordet sier Osborn: ”Hvordan kan du bruke legemet til Guds ære hvis det er svekket av sykdom? Det er like umulig å bruke legemet på en skikkelig måte når det er fullt av sykdom som det er å bruke ånden til Guds ære når den er full av synd.”¹¹³

Dette viser et menneskesyn som ikke kan sies å harmonere med kristen tenkemåte. Har Gud virkelig et slikt menneskesyn at han bare blir æret dersom legemet er fullkomment. Dette strider jo mot bibelens egen lære. Her er det nok å vise til 1 Kor 1:28-29 der det står: Ja, det som i verdens øyne står lavt, det som blir foraktet, det som ikke er noe, det utvalgte Gud for å gjøre til intet det som er noe, [29](#) for at ingen mennesker skal ha noe å være stolt av overfor Gud.

Her møter vi et helt annet menneskesyn enn det vi nettopp så. Hva kan det skyldes? Jo, ganske enkelt den måten Osborn tolker bibelen på. For å bruke legemet til Gud ære handler ikke vi er syke eller ikke, men hvordan vi oppfører oss. Da spiller det ingen rolle om vi sitter i rullestol eller går selv. Her ser vi nok et eksempel på at det er farlige måter å tolke bibelen på. Et vers blir tatt ut av sin sammenheng og blir tolket helt uavhengig av den sammenheng det står i. Det tillegges derfor en betydning som er helt på siden av hva som er den egentlige mening med verset.

Slike tolkninger er også med på å bryte ned mennesker. Hva skal vi si til en som sitter i rullestol, til en kronisk syk etc.? Skal vi svare at du ærer ikke Gud. Dette er et menneskesyn som er helt forkastelig.

For Osborn og alle karismatikerne som støtter seg på hans lære, er sykdom et ikke tema. Jeg velger å si det så sterk at det å være en sann kristen er ikke forenlig med å være syk.

¹¹² Osborn Helbrede de syke s. 114

¹¹³ Osborn Helbrede de syke s. 117

Her kommer vi til et stort problem som bekymrer meg. Hva sier vi til alle som ikke blir friske. Hva sier vi til alle kronikere, til funksjonshemmede osv. Jeg kan ikke forsvare å forklare dette slik Osborn gjør.

DNK gjør ikke noe forsøk på å trekke inn slike argumentasjoner i sin forkynnelse. Det er faktisk ikke noe galt i å være en kristen og å være syk. For så lenge vi lever her på jorden, er vi underlagt de jordiske forutsetningene, vår arv venter på oss i himmelen, og der er det ingen sykdom eller lidelse. Som vi ser er det vesentlig forskjell på hva de to retningene lærer i denne sammenheng. Vi ser at det er meget stor forskjell mellom DNK og de karismatiske. Det er nok flere måter både å forstå og praktisere helbredelse på innen for de karismatiske. Jeg har merket meg at svært mye av den lære og praksis i helbredelse er hentet fra Osborns lære. Mye av stoffet fra hans bok finner vi igjen i trosbevegelsen og hos de mest aktive helbredelsespredikantene i Norge. Det er derfor naturlig for meg å bruke Osborns bok om helbredelse som hovedreferanse.

Det er to bibelsteder som blir brukt om og om igjen hos Osborn. Det er Salm 105:37 "Det var ingen i hans stammer som snublet" og teksten i 2. Mos 15:26 "Jeg er Herren din lege".

Teksten fra salme 105 tolkes meget fritt som at det var ingen som var syke eller svake. Alle var sunne og friske. Dette må sies å være en svært fri tolkning av dette skriftstedet.

Et annet skriftsted som ofte brukes og som tolkes ganske så fritt er ordene fra Matt. 8:17 der det heter at han bar våre sykdommer og det innebærer "ikke noe mindre enn helbredelse for alle sykdommer ville oppfylle dette ordet."¹¹⁴

Vi må gjøre krav på våre gaver nå sier Osborn. Vi skal ikke vente, vi skal ikke håpe på at vi skal bli friske. For håp handler om noe som skal skje i fremtiden og er derfor ikke riktig å bruke i denne sammenhengen. Tro, derimot er noe som er nå og derfor skal vi bli friske. Det handler om å kreve å bli frisk. Det handler om å stå på krava så å si. For det er vår jobb å gi beskjed til Gud at nå skal vi ta ut det vi har krav på.

Det å ligge i senga si og skryte av troen går ikke an. For den som har tro skal ta Gud på ordet og bli frisk.

Her er det rett og slett ikke rom for å være syk.

"Ikke snakk om tvil eller vantro" og "ikke snakk om sykdom eller smerte. Snakk om din helbredelse. Når du snakker om sykdom, opphøyer og herliggjør du djevelen".¹¹⁵

Dette er ord som ikke vitner mye om sjelesorg eller for den saks skyld livets realiteter.

Osborn slår kategorisk fat: "Sykdom er like unaturlig som synd".¹¹⁶

¹¹⁴ Osborn Helbrede de syke s. 203

¹¹⁵ Osborn Helbrede de syke s. 209

Det er da fristende å trekke den konklusjonen at de som er syke er syndere. Jeg velger å si det så sterk at det enkelte menneske er årsak til sin egen sykdom.

Som vi ser er det ikke plass til mye sjelesorg i denne måten å tenke helbredelse på.

For nettopp sjelesorg er et viktig aspekt når det gjelder helbredelse. Når jeg leser Osborns bok, synes alt så enkelt. Det foreligger en oppskrift på hvordan det hele skal gjøres: Det hele er så greit underbygget med bibelsitater. Samtidig er det etter min oppfatning veldig virkelighetsfjernt. Det er ikke så enkelt. Det er ikke til å komme utenom at det er mange mennesker som er syke et helt liv. Vi kan ikke komme utenom at mennesker dør i ung alder både av sykdommer og ulykker. Hvor rammer det nettopp dem? Er det deres egen skyld? Er det fordi at de tviler? Hadde dette ikke hendt dem dersom de hadde fulgt Osborn og andre helbredelsespredikanter oppskrift. De slår jo fast at alle har krav på helbredelse!

Til tross for det dør det menighetsmedlemmer i de karismatiske menighetene til og med noen i ung alder. Hva skjer? Er det noen som forsøker å hjelpe dem som ikke opplever helbredelse. Som ikke har fått disse kjappe slutningene som trekkes ut av skriften. Hva sier de til den som er plaget av tvil? Det er deg det er noe galt med. Du kan ikke vente å bli frisk. Det er ikke rom for tvil i denne sammenhengen.

Når det gjelder DNK er tilnærmingen til helbredelse ved bønn noe som i de fleste tilfeller er en del av sjelesorgen. Der er det rom for både tvil og fortvilelse. Det er en velsignelse at det er en plass for alle hvorfor. Det er lov å spørre hvorfor dette skjer med meg eller hvorfor jeg ikke får svar på denne bønnen.

Så er det også plass for å tenke annerledes om helbredelsen. Det er ikke vi som mennesker som skal diktere Gud hva han skal gjøre. Det er ikke vi som skal bestemme. Det vi vet er at Gud hører bønner og han svarer på dem. Men svaret er i Guds hånd og det er ikke opp til oss å bestemme hva svaret skal bli.

Det er ikke vi som bestemmer over underne.

Det er riktig at Jesus gjorde mange under. Hos Johannes kommer det meget tydelig frem at underne er tegn. Han presiserer dette. Det kommer også frem i de andre evangeliene.

Vi har sett at Jesus ønsket så liten publisitet rundt denne delen av sin virksomhet i motsetning til disiplene. Det var store folkemengder som samlet seg nettopp på grunn av de under han gjorde.

Vi leser ikke noe sted at alle ble helbredet. Det var imidlertid mange som fikk være vitner til det som skjedde. De fikk et blikk inn i den kommende verden og de fikk oppleve hvilken kraft

¹¹⁶ Osborn Helbrede de syke s. 247

og godhet som Jesus formidlet. Vi kan si at underne var en form for demonstrasjon av hva for en mektig Gud som Jesus representerte.

Det er et spørsmål som det kunne være interessant å forsøke å komme litt i dybden på, nemlig om hvorfor Jesus ville være tilbakeholdende når det gjaldt undervirksomheten.

La oss se litt på undervirksomheten til Jesus og hva vi kan lære om den. Vi har tatt opp at underet ble brukt som tegn. Dette er noe som Jesus selv vektlegger. De under han gjør er ikke noen frittstående handlinger, men en viktig del av hans forkynnelse. Vi kan slå fast at Jesus gjorde mange helbredelsesunder gjennom å lese NT. Vi kan også lese at han vil gjøre dette i stillhet og jager folk bort eller ber den som har opplevd helbredelse ikke snakke om det.

Det virker som om Jesus ikke vil fremstå som en undergjører eller mirakelmann. Han vil formidle sitt budskap. Han kan selvsagt gjøre undergjøringer i egenskap av å være Gud sønn. Dette er gjerninger og under som selvsagt passer til å imponere mennesker.

Nå er det jo ikke slik hans herlighet skal åpenbares. Det skjedde som vi vet, på en helt annen måte gjennom hans død og seierrike oppstandelse.

”Det viktigste ved underet er ikke dette at enkelte mennesker får hjelp i sin nød. Var underet bare å forstå som uttrykk for Jesu medfølelse med lidende mennesker, og for hans evne og vilje til å hjelpe alle som kom til ham med sin nød, måtte han ha utnyttet sine undergjørende krefter, og sin tid, på en langt mer effektiv måte.”¹¹⁷

Vi kjenner til at Peter understreker at vi så langt er frelst i håpet. Derfor må vi være forberedt på å møte motgang og trengsler i verden. Selv om frelsen er ferdig, er den skjult for oss. Den vil åpenbares først ved tidens ende. Frelsen kan beskrives som en arv vi ennå ikke har tatt i eie. Nettopp gleden over den frelsen som venter oss ved tidens ende skal få oss til å holde ut med betydelige lidelser her i verden.

Vi ser jo at dette harmonerer dårlig med helbredelsespredikantenes lære. De gjør her et skille for å løse dette. De skiller mellom sykdom og lidelser. Dette er et kunstig skille som det ikke finnes belegg for å gjøre ut fra NT.

Som vi ser er det store forskjeller mellom det karismatiske syn på sykdom og DNKs syn.

Finnes det noen likheter?

Vi kan spørre oss selv om det i det hele tatt finnes noen likheter mellom karismatiske menigheter og DNK på dette feltet. Det kan synes som om de ikke er særlig mange.

¹¹⁷ Øystese Ole Tegn og under s. 38

Det kan synes som om det ikke er særlig mange likheter. La oss allikevel forsøke å finne de likhetene som måtte være.

- Grunnlaget er det samme. De bruker den samme bibelen og leser de samme tekstene, men det er svært stor forskjell i hvordan de bibelske tekstene om helbredelse eksegteres.
- DNK nekter ikke for at det er mulig å bli helbredet ved bønn. Karismatikerne sier at de syke skal kreve å bli helbredet.

Som vi ser er det ikke mange likheter utover det at alle tror at helbredelse ved bønn er mulig. Og at syke kan bli bedt for. Når det gjelder resultatet er nok heller ikke det så vesensforskjellig slik jeg har opplevd det. Men hva man blir forespeilet av resultater er nok svært forskjellig.

For hva som blir resultatet kan nok variere mye og det er derfor betimelig å stille følgende spørsmål:

Hvorfor blir ikke alle helbredet for sin sykdom?

Dette spørsmålet er et av de vanskeligste som dukker opp i forbindelse med helbredelse ved bønn. For det er jo et faktum at langt fra alle blir friske. Mange går fra et helbredelsesmøte like syke som da de kom. Det er ikke så få som går skuffet ut og ikke har merket noen virkning av det som har foregått. Andre kan forlate stedet tilsynelatende helbredet og noen blir fullstendig helbredet for sin sykdom. Det finnes altså alle mulige varianter.

Dette kan henge sammen med hva slags lidelse den enkelte har. Vi vet jo at en rekke lidelse kan helbredes ved å tro at man blir frisk. Det kan være mange typer smerter og g andre plager som har en psykisk bakgrunn og derfor kan forsvinne under den voldsomt emosjonelle stemning som kan være under et slikt møte.

Når en leser fortellinger fra folk som er blitt helbredet, er mange av den blitt helbredet for ganske uspesifiserte lidelser. Stiv nakke, onde skuldre etc. Riktignok ser vi også at personer blir tatt ut av rullestolen og bedt om å gå. Under høy ekstatisk stemning og godt hjulpet av de på plattformen, kan den som skal bli helbredet ta et par vaklende skritt før rullestolen igjen blir redningen.

Hvorfor er da slik at ikke alle blir helbredet. Gjør Gud virkelig forskjell på folk.

Skal vi i det hele tatt forsøke å nærme oss dette spørsmålet, er det viktig at vi har klart for oss underets funksjon. Dette blir ikke gjort i karismatiske kretser og de har også gjerne patentsvar på dette. Blir du ikke frisk er det din feil eller den som ber for deg sin feil. Dere har for liten tro. Så enkelt er det. Men så enkelt er det ikke. Går vi litt dypere inn i stoffet, vil vi oppdage at dette er en forklaring som ikke holder vann og som bryter ned mer enn den bygger opp.

Det er viktig å ha klart for seg at Gud garanterer ikke alle kristne bønnesvar i form av under. For under er en Guds gave som han gir til hvem han vil og når han vil. Han kan da selvsagt også la være å gi et under.

Vi må ikke glemme hva vi ber i Fader Vår: ”La din vilje skje.”

Lidelsens problem er ikke av ny dato. Det har opptatt menneskene gjennom årtusener. Det er gjort mange filosofiske forsøk på å løse dette problemet.

Vi lever i en ufullkommen verden enn så lenge. Det er klart at i en ufullkommen verden vil det også være lidelse og sykdom. Dette er svært forenklet og det er viktig å merke seg at kristen tro ikke sitter med noen løsning på lidelsens problem. Så lenge vi er i denne verden er det ikke mulig å løse denne gåten. Det vil ikke være mulig før den siste rest av den onde verden vi lever i er borte. Da vil det skje som vi leser om i Åp. 21: 1-4: Og jeg så en ny himmel og en ny jord, for den første himmel og den første jord var borte, og havet fantes ikke mer. **2** Og jeg så den hellige by, det nye Jerusalem, stige ned fra himmelen, fra Gud, gjort i stand og pyntet som en brud for sin brudgom. **3** Fra tronen hørte jeg en høy røst som sa:

«Se, Guds bolig er hos menneskene.

Han skal bo hos dem,

og de skal være hans folk,

og Gud selv skal være hos dem.

Han skal være deres Gud.

4 *Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne,*

og døden skal ikke være mer,

heller ikke sorg eller skrik eller smerte.

For det som en gang var, er borte.»

Det kristne tro handler om noe annet enn å fjerne all sykdom. De kristne tro skal gi oss styrke til å bære de lidelser og sykdommer som måtte bli lagt på oss. Vi skal få kraft til å leve livet slik det er blitt for oss.

I den undersøkelse Torill Edøy gjorde angående funksjonshemmede i kirken, kom det frem to viktige syn på bønn om helbredelse. Det ene var fysisk helbredelse og det er jo ikke veldig overraskende. Det som kanskje overrasket mer var at mange av dem ønsket hjelp fra Gud til å leve et godt liv med sin funksjonshemning. Det handler om noe som gjør menneskers liv helt.¹¹⁸ Dette er virkelig et tankekors. Nå er det mulig å hevde at funksjonshemning og sykdom er to forskjellige ting og derfor skal det ikke uten videre trekkes paralleller mellom disse to tingene. Allikevel er jeg av den oppfatning at det ikke er umulig å sammenligne en kronisk syk og en med funksjonshemning.

Kan vi selv påvirke helbredelsen?

Dette spørsmålet er meget interessant. Går vi til karismatikerne, har jo de et ganske entydig svar på det. Det er opp til den syke selv om han vil bli frisk. Det er den sykes tro som bestemmer. Det er ikke en holdbar tolkning slik jeg ser det.

Jeg vil forsøke å sette helbredelsen inn i større sammenheng sett i lys både av naturlover og legevitenskap. Sykdommer er noe som har eksistert på jorda så langt tilbake som det er mulig å undersøke det Paleopatologien har påvist at det for 400 millioner år siden var parasittsykdommer og bakterieinfeksjoner for over 300 millioner år siden. Når det gjelder nyere tid var det Hippokrates ca. 400 år f.kr. som oppfattet sykdom i kroppen som en naturlig prosess. Symptomene er kroppens måte å reagere på en sykdom. Det viktigste for en lege er å hjelpe kroppens naturlige helbredende mekanismer. Slik er det fortsatt.

Placebo-effekten.

Vi har vært innom den tidligere, men den er viktig i den store sammenhengen, så la oss gå litt dypere inn i dette stoffet. Forklaringen på dette fenomenet er hentet fra Jens Gabriel Hauge.¹¹⁹ Etter hvert ble det klart at verken behandling eller medikamenter som var i bruk behøvde å ha noen innvirkning på den sykdommen de var ment for, var det behov for å undersøke dette nærmere. I den tiden det ble praktisert vaksinasjon mot forkjølelse, ble det gjort forsøk der halvparten av de som deltok fikk sprøyte med saltvann, altså helt uten virkestoffer. Det ble en reduksjon i forkjølelse på 55 % hos dem som fikk vaksine og hele 61 % hos dem som fikk bare saltvann.

¹¹⁸ Edøy Torill En kirke for alle s. 191

¹¹⁹ Hauge Jens Gabriel Gud og naturen s. 112-114

Det er etter hvert gjort mange undersøkelser på placebo-effekt og en kan konkludere med følgende: Ca. 35 % ble bedre til tross for at de bare fikk sukkerpiller. Det skaper en positiv forventning hos pasienten å bli foreskrevet et medikament av legen. Det er helt klart at noen leger har større evne til å skape tillit hos pasienten. Pasienten tror på legen. Vi kan faktisk snakke om en troseffekt.

Når det gjelder lindring av smerte er placebo-effekten spesielt stor. Forskning har vist at det dreier seg om psykisk aktivering av et av kroppens egne smertedempende systemer, Dannelsen av endorfiner.

Endorfinene bindes til reseptorer i hjernen og smertene forsvinner. Dette er altså en av skaperverkets egne mekanismer for smertedemping og helbredelse.

Som vi ser bygger mye av placebo-effekten på tro og tillit. Det er derfor ganske innlysende at i mange tilfeller av helbredelse er det kroppens og naturens egne mekanismer som aktiveres og som fremkaller helbredelsen. Mange regner selvsagt ikke dette som noe mirakel, men vi må ikke glemme hvem som står bak de naturlovene og mekanismene som råder i naturen. Det er naturlig at vi kan regne med naturlige årsaker og virkninger. Alle sykdommer som kommer inn under dette altså smertelindring og psykosomatiske lidelser regnes ikke som helbredelser ved bønn.

”På oppfordring av ”The Archbishops Commision on Divine healing” utførte en komité nedsatt av den Britiske legeforening 1954-56 en systematisk undersøkelse av helbredelsesrapporter. Legene ble bedt om å melde fra om ”åndelige eller spontane helbredelser av tilsynelatende uhelbredelige sykdommer” Tilfellene ble gransket og lagt frem i en 47 siders rapport. Komitéens konklusjon var at de ikke fant holdepunkter for at noen sykdom som ikke kunne bli kurert ved medisinsk behandling var helbredet ved bønn. Mens pasienter som led av psykisk forårsakede (psykogene) sykdommer kunne bli kurert ved forskjellige religiøse påvirkninger, fant komitéen ingen holdepunkter for at organiske sykdommer ble kurert ved slike metoder alene.”¹²⁰

Det mangler medisinske bevis for at det har skjedd mirakler på disse store helbredelsesmøtene.

Det kan være verd å merke seg at det rapporteres ikke om for eksempel tapte lemmer som vokser ut igjen.

”Det burde være mulig da å akseptere at det heller ikke skjer mirakler inni kroppen når det gjelder lidelser som kreft, hjertesykdom, emfysem og sukkersyke. Å nydanne

¹²⁰ Hauge Gud og naturen s. 117

insulinproduserende celler i bukspyttkjertelen hos en med sukkersyke er ikke ”enklere” enn å nydanne lillefingerens celler.”¹²¹

Nå betyr ikke dette at vi skal slutte å be for syke, nei tvert imot, det er viktig at det finnes diakonal tjeneste i kirken og at den for blir der og ikke som en frittstående virksomhet.

Bønn for syke er viktig. Kirken skal være en kirke for de syke som ikke blir helbredet. Dette er en av kirkens viktigste oppgaver.

”Menighetens primære helbredende oppgave er ikke forbønnshandlinger, men det å tilby inkluderende omsorgsfellesskap. Sykdommer springer ofte ut av problemer i mellommenneskelige relasjoner, og helbredelsesprosessen, eller evnen til å leve med sin sykdom, avhenger av disse relasjonene.”¹²²

Har troende krav på helbredelse?

Det var jo det spørsmålet vi startet med. Når vi nå har sett på likheter og forskjeller i forståelse av under mellom de karismatiske og DNK kan det være nærliggende å forsøke på å gi et svar på dette spørsmålet. Gjennomgangen av synet på under vil klart føre til at dette spørsmålet vil besvares forskjellig av karismatikere og DNK. Selv innenfor de karismatiske menighetene vil ikke svarene være ensartet. For dette er et spørsmål som både kan besvares med ja og nei. Tar vi for oss trosmenighetene og eventuelle andre karismatiske menigheter som legger Osborn til grunn for sin helbredelseslære, vil svaret uten tvil være ja. Den troende har krav på å bli helbredet. Når det gjelder spørsmålet om hvorfor det allikevel er noen som ikke blir helbredet, er svaret på det at det er mennesket selv som påvirker dette. Innenfor de tradisjonelle pinsemenighetene er svaret noe mer diffust. Også de legger til grunn at mirakler skal kunne skje i møtene og at helbredelse ved bønn er et av dem. Nå har jo disse menighetene eksistert i mange år. Det er derfor nødvendig å forholde seg til en virkelighet som omfatter både sykdom og død. Det er derfor vanskeligere for den å svare ja på at helbredelse er noe de troende kan kreve. Her har det skjedd en moderering av læren opp gjennom årene.

For DNK må svaret bli, nei. DNK bruker ikke begrepet krav. For DNK er det ikke noen selvfølge at man skal bli helbredet. Vi kan ikke kreve å bli friske. Her handler det først og fremst om styrke til å leve med sin sykdom. Det er ikke slik å forstå at under og helbredelse

¹²¹ Hauge Gud og naturen s. 119
¹²² Hauge Gud og naturen s. 121

avvises, men det er ikke det som er det mest vanlige. Dette er ikke et spørsmål som kan besvares entydig. Det er meget komplekst og jeg savner en grundigere gjennomgang av hele denne problematikken.

Dette er tross alt noe som opptar store deler av de kristne. Det er helt på det rene at det ikke er mulig å gi noe fasitsvar på et slikt spørsmål, men det er viktig å kunne få drøftet denne saken i full bredde for å forstå mest mulig av det som foregår.

Det er mange syke mennesker og også deres pårørende som sitter med mange spørsmål om hvorfor helbredelsen uteblir. Her er det viktig å svare så riktig som mulig. Det er mye sjelesorg i en samtale om slike spørsmål.

For min egen del vil jeg på spørsmålet om troende har krav på helbredelse svare nei.

Konklusjon.

Jeg har nå forsøkt å ta for meg helbredelse ved bønn slik det læres og praktiseres i de karismatiske menigheter og i DNK. Det viser seg at det er til dels meget store forskjeller. Dette gjør seg særlig gjeldende mellom DNK og de karismatiske menighetene. Dette var kanskje ikke så overraskende. Det var ikke å vente at det skulle være store likheter mellom DNK og de karismatiske. Mer overraskende er det nok at Oasebevegelsen virker totalt fraværende på dette punktet. Jeg var ikke i stand til å finne noe på deres hjemmesider eller andre steder, som omhandlet helbredelse. Nå har det vel slik at i de senere årene har de vært mer opptatt av andre former for nådegaver formidlet av canadiske og amerikanske predikanter. Det handler om latterbevegelse, soaking og nå sist profetier. Det virker ikke som om det er plass til mye helbredelse der.

Når det gjelder de karismatiske menighetene er det også der til dels store forskjeller mellom de enkelte karismatiske menighetene. Dette er mer overraskende. Det viser seg at det skjer tilpasninger til det samfunnet vi lever i. Jo lenger en menighet har eksistert jo mindre blir sensasjonspreget i det som skjer og jo mer blir forkynnelsen tilpasset den virkelighet vi lever i. Ikke minst vil det være tilfelle når en predikant opplever ting som går på tvers av det han forkynner. Da er det kanskje på tide å revurdere sin oppfatning. Vi har imidlertid sett at alle karismatiske menigheter har helbredelse ved bønn som en nådegave, og faktum er jo at alle nådegavene til for å brukes. Innenfor de tradisjonelle pinsemenigheter er nok ikke alle nådegavene like sterkt vektlagt. Tungetale og profetiske ord står høyest i kurs.

Trosmenighetene, som dukket opp på 70 og 80-tallet, har en mye mer radikal forkynnelse av helbredelse. Vi ser at disse menighetene uten unntak, alle har hentet sin lære om helbredelse fra T.L. Osborn. Hans bok *Helbrede de syke* er brukt som grunnlag for bøker utgitt av flere norske predikanter. Også her ser vi at det etter hvert som tiden har gått, er det også skjedd endringer i måten helbredelsesvirksomheten foregår på her i Norge. Det er ikke lenger så vanlig å ha kjempestore møter eller konferanser, som det også ble kalt med helbredelse som eneste punkt på agendaen. Nå skjer helbredelser mer innenfor rammen av den vanlige møtevirksomheten. I den tredje verden, i både Sør-Amerika, deler av Asia (India i særdeleshett) og i deler av Afrika foregår det fortsatt store helbredelsesmøter på for eksempel et fotballstadion. Slike møter kan samle opp mot et femsifret antall mennesker på en gang. I de senere år er det her i Norge blitt tatt i bruk nye metoder for å drive helbredelsesvirksomhet.. Et eksempel på dette er Svein-Magne Pedersens virksomhet *Jesus leger*. Etter at han i flere år reiste landet rundt og holdt store møter med helbredelse i sentrum, og folk fikk kølapper for å komme frem til forbønn, fant han ut at det var andre måter å gjøre dette på. Han var den første som så mulighetene med tekniske nyvinninger og som har tatt i bruk moderne teknologi som for eksempel helbredelsestelefon. Han har også gjort det til en forretningsidé og tjener store penger på sin virksomhet fordi han priser sine tjenester høyt. Syke mennesker vil gjerne ikke at noe skal være uprøvd og i en slik situasjon er det ikke tid for å prute.

Hos ham er det ikke frivillige gaver av frivillig størrelse som gjelder, men gaver til fastsatt pris.

Mens man på tidlig 80-tall og kanskje også før det, som sagt opplevde store helbredelsesmøter i Norge, har jeg en følelse av at det ikke lenger er like stor aktivitet på denne fronten.

Dette kan muligens forklares på følgende måte: Da trosmenighetene ble etablert besto de for det meste av yngre, friske vellykkede mennesker. Etter hvert som årene har gått, er det også der oppstått problemer, sykdom blant medlemmene, ja til og med skjer det dødsfall av medlemmer som ikke har nådd ”støvets alder”. Dette får nok også disse menighetene til å måtte forholde seg til den samme virkelighet som oss andre. Allikevel er ønsket om å bli helbredet fortsatt stort blant menneskene i vårt land.

I DNK legges det vekt på at det naturlige og naturlovene er gitt oss av Gud. Legevitenskap, farmasi etc. har kommet i stand fordi Gud har gitt oss evnen til å forstå hvordan naturen henger sammen. At man i dag er i stand til å foreta avanserte hjerteoperasjoner, transplantasjoner og hjernekirurgi, for å nevne noe, er ikke mindre enn Guds under.

Gud har gitt oss naturlovene. Han har satt det hele i gang. Det er derfor ikke normalt at han vil bryte sine egne lover.

Slik tenker ikke karismatikerne. Der handler det om å kommandere Gud til å gripe inn. Vi kan faktisk si at det handler om å manipulere Gud.

Det er ikke grunnlag for å benekte at helbredelser kan skje, men helbredelser bør skje på en slik måte at de som ikke opplever helbredelse, og det tror jeg er de fleste, ikke blir tilført ytterligere smerte og lidelse. Møtet med Gud og forbønn skal være med på å gi styrke i hverdagen til å leve med sykdommen.

At helbredelse ved bønn fortsatt er meget aktuelt innenfor den karismatiske bevegelse har jeg akkurat fått et eksempel på. Under arbeidet med denne oppgaven kom jeg over en bok utgitt i Norge i 2007. Boken heter Ånden som helbreder og er skrevet av Peter H. Lawrence. I Norge er boken utkommet på Prokla-Media som er medieavdelingen til Ungdom i oppdrag. Denne boka som jeg ennå ikke har fått tid til å lese, begynner med en lovprisning av T.L. Osborn og hans virksomhet.

DNK har forholdt seg svært passive og ganske tause i denne saken. Det hadde vært ønskelig at DNK kom mer på banen og var mer synlige i slike spørsmål. Det er de karismatiske som dominerer i mediene når det gjelder helbredelse. Det er viktig at et så vanskelig tema som berører så mange mennesker, kan få en balansert behandling og en balansert fremstilling i mediene. Det er mye feilinformasjon som preger det norske kristne landskapet her. Vi trenger derfor DNKs korrektiv i en så viktig og vanskelig sak. En balansert fremstilling er helt nødvendig. Helbredelse er et alt for viktig emne til bare å skyve under teppet eller overlate det hele til de karismatiske menighetene..

Litteraturliste.

- Danker Frederick William A Greek – English Lexicon of the New Testament
The University of Chicago Press 2000
- Edøy Torill En kirke for alle. Funksjonshemmede i kirken. Verbum 2000
- Fram til Urkristendommen Pinsevekkelsen gjennom 50 år Bind 1-3 Filadelfiaforlaget 1956-1959.
- Gudstjenestebok for Den Norske Kirke Oslo 1996
- Hallesby Ole Fra bønnens verden. 23. Opplag Luther forlag 2009
- Holt Else K. og Nielsen Kirsten Dansk kommentar til Davids Salmer bind III
København 2003
- Hauge Jens Gabriel Gud og naturen Om vitenskap og kristen tro Genesis forlag 1999
- Leer-Salvesen Paul Aril Edvardsen mannen og bevegelsen i Sarons Dal. Verbum 1974
- Lie Geir Refleks med karismatisk kristendom i fokus 7-1-2008
- Norsk Pinsekristendom og karismatisk fornyelse, Ettbinds oppslagsverk.
- Geir Lie redaktør. Refleks-serien nr. 8 Oslo 2007
- Osborn T.L. Helbrede den syke Hermon forlag AS/Agape forlag AS 2. Opplag 2004
- Pedersen Svein-Magne Jesus – helbrederen fra Nasaret ny utgave revidert og utvidet.
Forlaget legedom 2008
- Somdal Alf Tro og lære Et forsøk på en samlet presentasjon av pinsevennenes tro og lære.
Filadelfiaforlaget 1990
- Strøm Erling Sykdommens hvorfor Filadelfiaforlaget A/S 1941
- Åleskjær Åge Håndspåleggelse, helbredelse og forbønn. Hermon forlag 1997
- Leirviks preken er hentet fra <http://folk.uio.no/leirvik/tekster/helsemirakel.htm>

Bibelsitatene er hentet fra <http://www.bibelen.no/>

GT Bibelselskapets oversettelse 1978/1985

NT Bibelselskapets oversettelse 2005